

Вступ

Стратегічним завданням держави є постійна турбота про поліпшення здоров'я наших громадян.

Конституцією України визначено - людина, її життя і здоров'я визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю (ст. 3) і держава забезпечує санітарно-епідеміологічне благополуччя (ст. 49).

Тому діяльність Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів в 2018 році була спрямована на реалізацію державної політики у сфері забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення, зокрема на:

здійснення запобіжного та поточного державного санітарно-епідеміологічного нагляду за дотриманням вимог санітарного законодавства;

реалізацію першочергових заходів щодо профілактики інфекційних хвороб, професійних захворювань, масових неінфекційних захворювань (отруєнь), радіаційних уражень людей, запобігання шкідливому впливу на стан здоров'я і життя людини факторів середовища життєдіяльності;

забезпечення санітарної охорони території України, запобігання ввезенню на територію України транспортних засобів, вантажів, товарів та інших предметів, у тому числі продуктів харчування та продовольчої сировини, лікарських засобів, біологічних, хімічних і радіоактивних речовин, а також матеріалів і відходів, що можуть бути факторами передачі інфекції або створювати небезпеку для життя і здоров'я населення;

удосконалення законодавства з питань забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення та діяльності Держпродспоживслужби;

здійснення заходів щодо формування здорового способу життя з метою збереження здоров'я населення і, в першу чергу, дітей;

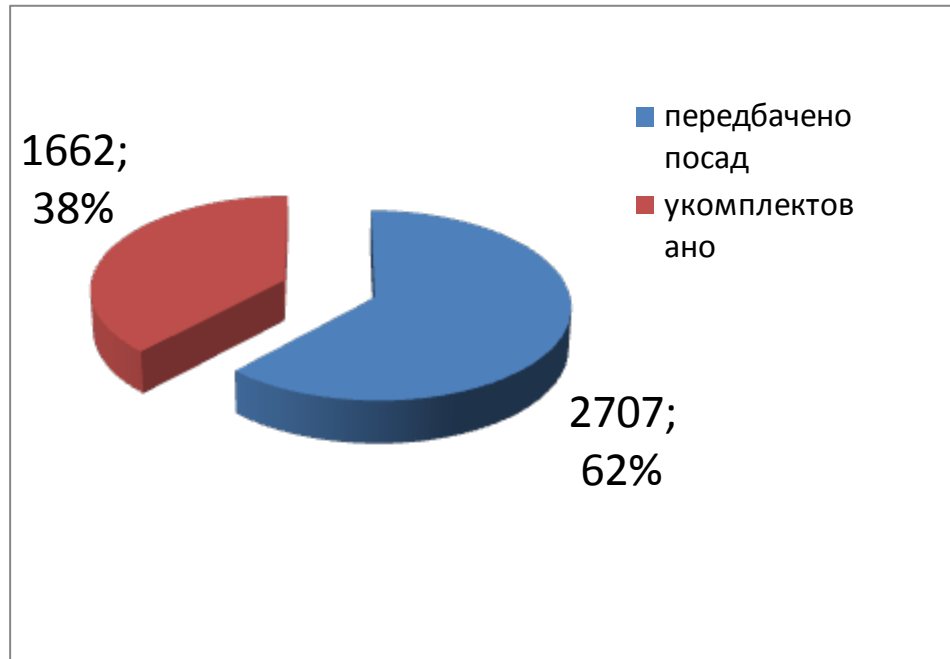
реалізацію вимог Законів України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», «Про адміністративні послуги», «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності», «Про пестициди і агрохімікати», «Про охорону атмосферного повітря», актів Кабінету Міністрів України щодо видачі документів дозвільного характеру та надання адміністративних послуг;

організацію та проведення наукових досліджень з пріоритетних напрямів розвитку медичної науки у сфері забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення;

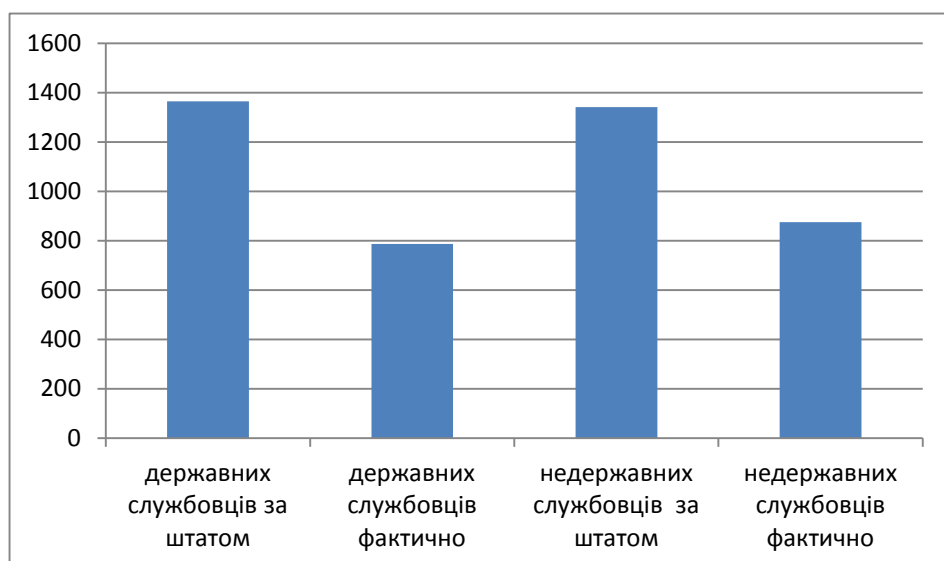
здійснення міжнародного співробітництва у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення та ін.

Кадрове забезпечення

За штатом в Управліннях державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства територіальних органів Держпродспоживслужби станом на кінець року передбачено 2707 посад, з яких укомплектовано 1662 (61,4%).

У тому числі - 1365 посад державних службовців та 1341 посада недержавних службовців, на яких фактично працюють 787 державних (57%) та 875 (65,2%) недержавних службовців.

Аналіз кадрового забезпечення, засвідчив, що забезпеченість Управлінь державними службовцями, які здійснюють державний нагляд (контроль) протягом року покращилась та в середньому складає 57,7% проти 50% у

попередньому році. В окремих регіонах цей показник значно менше, наприклад, у Луганській області - 26,5%, Херсонській - 33,3%, Полтавській - 37,5%, Донецькій - 40%. Тому, безумовно, керівникам територіальних органів необхідно прикласти зусилля для забезпечення Управлінь державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства кваліфікованими кадрами.

Удосконалення нормативно-правової бази у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення

Протягом 2018 року Управлінням державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства за участі відповідних структурних підрозділів територіальних органів Держпродспоживслужби було підготовлено:

1. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення (санітарного законодавства) Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів» (прийнята постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2018 р. № 1164);

2. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку надання інформації про події та ситуації, що становлять загрозу для життя і здоров'я, санітарного та епідемічного благополуччя населення»;

3. Проект наказу Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження уніфікованих форм актів, що складаються за результатами планових (позапланових) заходів державного нагляду (контролю) щодо додержання суб'єктами господарювання вимог санітарного законодавства»;

4. Участь у розробці проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Положення про Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів»;

Опрацьовано 18 законопроектів, в саме:

1. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення»;

2. Проект Закону України «Про систему громадського здоров'я України»;

3. Проект Закону України «Про управління відходами»;

4. Проект Закону України «Про ратифікацію Мінаматської конвенції про ртуть»;

5. Проект Закону України «Про внесення змін до Митного кодексу України та деяких інших законів України щодо запровадження механізму

«єдиного вікна» та оптимізації здійснення контрольних процедур при переміщенні товарів через митний кордон України».

6. Проект Закону України «Про внесення змін до Митного кодексу України» (щодо оптимізації системи центральних органів виконавчої влади у сфері забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя);

7. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про пестициди та агрохімікати» щодо ввезення пестицидів на митну територію України» (реєстр. № 6606 від 21.06.2017) (повторно);

8. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо поводження з пестицидами та агрохімікатами», яким передбачено внесення відповідних змін до Кримінального кодексу України, законів України «Про пестициди і агрохімікати», «Про захист рослин», «Про бджільництво».

9. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо заборони використання пальмової олії у виробництві харчових продуктів»;

10. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення правової охорони винаходів та корисних моделей» (реєстр. № 7538);

11. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання обігу та вживання електронних сигарет і тютюнових виробів для електричного нагрівання»;

12. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо врегулювання виробництва, обігу та споживання електронних сигарет і новітніх тютюнових виробів та приведення законодавства України у відповідність до вимог Директиви 2014/40/ЄС Європейського Парламенту»;

13. Проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування окремих тютюнових виробів та рідин для електронних сигарет»;

14. Проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування окремих тютюнових виробів та рідин для електронних сигарет»;

15. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про Митний тариф України" щодо оподаткування імпорту окремих тютюнових виробів та рідин для електронних сигарет»;

16. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо зменшення шкідливого впливу на здоров'я молоді від вживання алкогольних напоїв та тютюнових виробів і посилення відповідальності за порушення у цій сфері»;

17. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення" щодо заборони тютюнових виробів з характерним смаком чи запахом»;

18. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо заборони тютюнових виробів з характерним смаком чи запахом».

19. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення"

Опрацьовано 21 проект актів Кабінету Міністрів України, в саме:

1. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 5 жовтня 2011 р. № 1031 і від 25 травня 2016 р. № 364»;

2. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення зміни до пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 05 жовтня 2011 р. № 1031»;

3. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо функціонування інформаційного обміну за принципом «єдиного вікна»;

4. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку здійснення державного контролю за міжнародними передачами товарів подвійного використання»;

5. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки»;

6. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів Державною екологічною інспекцією»;

7. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до положень, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10 серпня 1992 р. № 459»;

8. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності в галузі поховання та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) місцевими державними адміністраціями»;

9. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері благоустрою населених пунктів та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) місцевими державними адміністраціями»;

10. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України»;

11. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України»;

12. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів»;

13. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві»;

14. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку перевірки, взяття проб води та проведення їх аналізу»;

15. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності з виробництва особливо небезпечних хімічних речовин, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) Міністерством екології та природних ресурсів»;

16. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) Міністерством екології та природних ресурсів»;

17. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Переліку отруйних речовин, у тому числі продуктів біотехнологій та інших біологічних агентів»;

18. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку надання дозволу на ввезення на митну територію України незареєстрованих пестицидів і агрохімікатів, що використовуються для проведення державних випробувань і наукових досліджень, а також обробленого ними насінневого (посадкового) матеріалу»;

19. Проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження комплексного плану забезпечення громадського порядку та громадської безпеки із проведенням в Україні фінальних матчів Ліги чемпіонів УЄФА та Ліги чемпіонів УЄФА серед жінок 2018 року з футболу та інших пов'язаних із цим подій», надісланий листом МВС від 08.02.2018 № 1761/02/14-2018, погоджено без зауважень з врахуванням позиції Міністерства аграрної політики та продовольства України;

20. Проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національного плану управління відходами до 2030 року»;

21. Проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії забезпечення біологічної безпеки та біологічного захисту за принципом «Єдине здоров'я» на період до 2025 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації», що надійшов листом Міністерства охорони здоров'я України від 04.09.2018 № 05.2-08/23163.

Опрацьовано 20 нормативно-правових актів, в саме:

1. Проект наказу Міністерства екології та природних ресурсів України «Про затвердження порядку акредитації»;
2. Проект наказу Міністерства екології та природних ресурсів України «Про внесення змін до наказу Мінприроди від 22.10.2008 року № 541»;
3. Проект наказу Міністерства екології та природних ресурсів України «Про внесення Змін до деяких нормативно-правових актів»;
4. Проект наказу Міністерства екології та природних ресурсів України «Про внесення змін до наказу Мінприроди від 22 жовтня 2008 року № 541»;
5. Проект наказу Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України «Про затвердження Порядку повторного використання очищених стічних вод та осаду за умови дотримання нормативів гранично допустимих концентрацій забруднюючих речовин»;
6. Проект наказу Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України «Про затвердження зразка Форми технічного свідоцтва придатності нових будівельних виробів для застосування»;
7. Проект наказу Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Порядку встановлення зон та агломерацій за рівнем забруднення атмосферного повітря та їх класифікації»;
8. Проект наказу Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Гігієнічних нормативів якості води водних об'єктів для задоволення питних, господарсько-побутових та інших потреб населення»;
9. Проект наказу Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Змін до Гігієнічних нормативів і регламентів безпечного застосування пестицидів і агрохімікатів»;
10. Проект наказу Міністерства охорони здоров'я України від 10 травня 2018 р. № 872 «Про визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства охорони здоров'я України від 9 жовтня 2000 року № 247»;
11. Проект наказу Міністерства охорони здоров'я України від 10 травня 2018 № 871 «Про визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Міністерства охорони здоров'я України»;
12. Проект наказу Міністерства охорони здоров'я України від 18 травня 2018 № 952 «Про затвердження змін до Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів»;
13. Проект наказу Міністерства охорони здоров'я України «Про внесення змін до Державних гігієнічних правил і норм «Регламент

максимальних рівнів окремих забруднюючих речовин у харчових продуктах»;

14. Проект наказу Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження змін до Гігієнічних нормативів і регламентів безпечного застосування пестицидів і агрохімікатів»;

15. Проект наказу Міністерства фінансів України «Про внесення змін до Переліку документів, які необхідно подати відповідному контролюючому органу для завершення відповідного виду державного контролю»;

16. Проект наказу Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Порядку здійснення поліцейськими контролю за правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі»;

17. Проект наказу Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Порядку моніторингу за вмістом миш'яку, кадмію, ртуті, нікелю та поліциклічних ароматичних вуглеводнів в атмосферному повітрі»;

18. Проект наказу Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Регламенту функціонування системи моніторингу і прогнозування ризику виникнення надзвичайних ситуацій»;

19. Проект наказу Міністерства внутрішніх справ України «Про взаємодію при надзвичайних ситуаціях»;

20. Проект наказу Державної авіаційної служби України «Про затвердження Авіаційних правил України «Правила повітряних перевезень та обслуговування пасажирів і багажу» та ін.

ДЕРЖАВНИЙ САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНИЙ НАГЛЯД

Особливість діяльності Держпродспоживслужби в 2018 році полягала в тому, що реалізацію своїх повноважень Держпродспоживслужба здійснювала в умовах обмеження контрольних-наглядових функцій та реформування системи державного нагляду (контролю).

Протягом 2018 року діяльність Держпродспоживслужби була зосереджена на проведенні запобіжного державного санітарно-епідеміологічного нагляду, а саме на наданні адміністративних послуг, в тому числі документів дозвільного характеру, проведенні заходів щодо санітарної охорони території України та здійсненні поточного державного санітарно-епідеміологічного нагляду за об'єктами соціального значення тощо.

Запобіжний державний санітарно-епідеміологічний нагляд

Надання адміністративних послуг, у тому числі документів дозвільного характеру, погоджень

Питання надання адміністративних послуг, у т.ч. видачі документів дозвільного характеру у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення регулюється законами України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», «Про охорону атмосферного повітря», «Про відходи», «Про пестициди і агрохімікати», «Про адміністративні послуги», «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності», актами Кабінету Міністрів України.

На сьогодні до адміністративних послуг, які надаються Держпродспоживслужбою та її територіальними органами відносяться:

видача висновків державної санітарно-епідеміологічної експертизи;

видача дозволу (санітарного паспорта) на роботу з радіоактивними речовинами та іншими джерелами іонізуючого випромінювання;

видача дозволу на проведення діагностичних, експериментальних, випробувальних, вимірювальних робіт на підприємствах, в установах та організаціях, діяльність яких пов'язана з використанням джерел неіонізуючого випромінювання.

Протягом 2018 року до Держпродспоживслужби за отриманням висновків державної санітарно-епідеміологічної експертизи надійшло 51152 заяви.

За результатами розгляду поданих матеріалів видано 50904 висновки (99,52 % від загальної кількості поданих на розгляд документів) та відмовлено у їх видачі у 71 випадку. У 2017 році зазначені показники становили: 41416, 41352 (99,85%) та 68 відповідно.

Проведений аналіз свідчить, що у 2018 році, як і у 2017, лівова частка висновків державної санітарно-епідеміологічної експертизи була видана на:

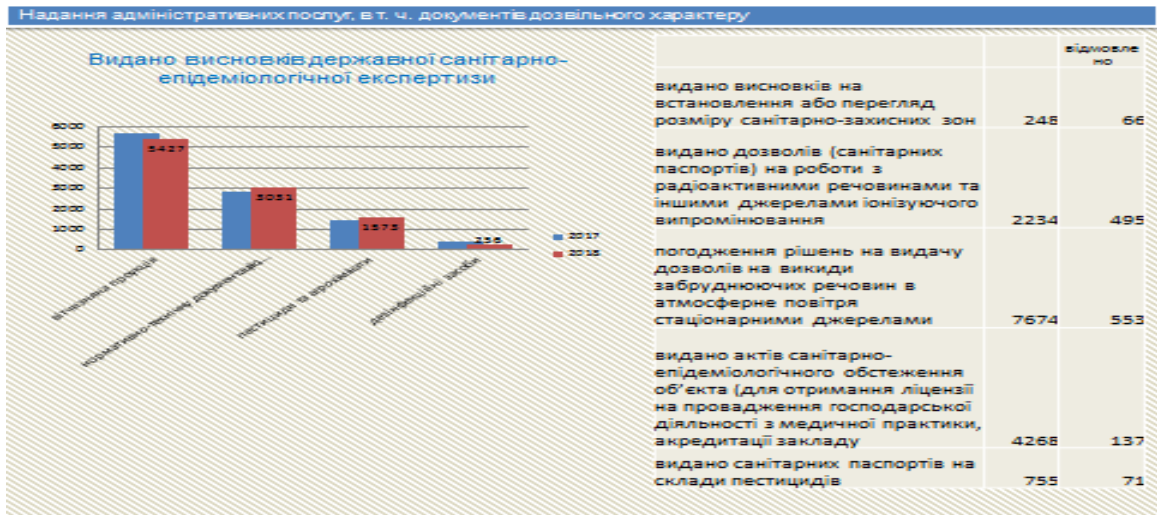
імпортовану продукцію – 40625 (79,81%), у 2017 році цей показник склав – 30797 (74,48%);

продукцію вітчизняного виробництва у 2018 р. – 5427 (10,66%), у 2017 р. – 5680 (13,74%);

нормативно-технічну документацію, технологію у 2018 р. – 3031 (5,95%), у 2017 р. – 2814 (6,81%);

на пестициди та агрохімікати у 2018 р. – 1573 (3,09%), у 2017 р. – 1454 (3,52%);

на дезінфекційні засоби у 2018 р. – 256 (0,50%), у 2017 р. – 399 (0,96%).

Протягом 2018 року було розглянуто 314 заяв на встановлення або перегляд розміру санітарно-захисних зон.

За результатами проведеної експертизи було видано 248 висновків державної санітарно-епідеміологічної експертизи, відмовлено у 66 випадках (26,61%). Одними із основних підстав для відмови є порушення вимог Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», не відповідність запропонованих планувальних рішень вимогам санітарного законодавства, відсутність реєстрації суб'єкта господарювання, не відповідність результатів лабораторних досліджень затвердженим ГДК тощо.

Електронний реєстр висновків державної санітарно-епідеміологічної експертизи розміщено на офіційному веб-сайті Держпродспоживслужби (www.consumer.gov.ua).

Інформація з зазначеного реєстру використовується як головними управліннями Держпродспоживслужби в областях та м. Києві при здійсненні державного санітарно-епідеміологічного нагляду, так і іншими центральними органами виконавчої влади, зокрема Міністерством екології та природних ресурсів України, Державною фіскальною службою України та правоохоронними органами, державними обласними адміністраціями та ін.

Діяльність Держпродспоживслужби з питань видачі документів дозвільного характеру планово з 29.03.2018 по 04.04.2019 перевірялась Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів.

Відповідно до Акта планової перевірки додержання вимог законодавства з питань видачі документів дозвільного характеру Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів від 04.04.2018 №5/37-Д-2018 порушень у зазначеній діяльності не виявлено.

За звітний період до територіальних органів Держпродспоживслужби за отриманням дозволів (санітарних паспортів) на роботи з радіоактивними

речовинами та іншими джерелами іонізуючого випромінювання було подано 2694 заяви.

За результатами розгляду заяв видано 2234 дозволи (82,93%), у 495 (18,37%) випадках відмовлено у їх видачі. За 2017 рік загальна кількість виданих дозволів склала – 1801.

Крім того, Держпродспоживслужбою надавались погодження щодо надання документів дозвільного характеру, видача яких здійснюється іншими центральними органами виконавчої влади.

У 2018 році до Держпродспоживслужби та її територіальних органів надійшло 8357 заяв на погодження видачі дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, за результатами розгляду яких видано 7674 рішень (91,83%) та відмовлено у їх видачі у 553 випадках (6,62%). За 2017 рік загальна кількість виданих рішень склала – 9350.

За звітний період до територіальних органів Держпродспоживслужби за отриманням актів санітарно-епідеміологічного обстеження об'єкта (для отримання ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики, акредитації закладу тощо) подано 4269 заяв, за результатами розгляду яких видано 4268 дозволів (99,98%) та відмовлено у їх видачі у 137 випадках (3,21%). За 2017 рік загальна кількість виданих актів склала – 3592.

У 2018 році до територіальних органів Держпродспоживслужби надійшло 778 заяв на отримання санітарних паспортів на склади пестицидів, за результатами розгляду яких видано 755 санітарних паспортів (99,61%) та відмовлено у їх видачі у 71 випадку (9,13%). За 2017 рік загальна кількість виданих санітарних паспортів склала – 616.

Санітарна охорона території України

Санітарна охорона території України - система організаційних, медико-санітарних, санітарно-гігієнічних, лікувально-профілактичних та протиепідемічних заходів, спрямованих на запобігання занесенню та поширенню на території України особливо небезпечних інфекційних хвороб, а в разі їх виникнення - на недопущення поширення цих хвороб за межі України, а також на запобігання ввезенню на територію України товарів, хімічних, біологічних і радіоактивних речовин, відходів та інших вантажів, небезпечних для життя та здоров'я людини.

Держпродспоживслужба на виконання вимог Міжнародних медико-санітарних правил ВООЗ (2005), Міжнародної конвенції про узгодження умов проведення контролю вантажів на кордонах, до якої Україна приєдналась згідно з Указом Президента України від 04.07.2002 № 616, Правил санітарної охорони території України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 02.08.2011 р. № 893 з метою забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення та санітарної охорони території України здійснювала державний санітарно-епідеміологічний

контроль вантажів, спрямований на виявлення можливих небезпечних факторів, що можуть спричинити масові інфекційні захворювання або масові неінфекційні захворювання (отруєння) серед населення та становити небезпеку для їх життя і здоров'я.

Кількість вантажів, які пройшли державний санітарно-епідеміологічний контроль за принципом «єдиного вікна» лише за 9 місяців 2018 року склала – **81378**, за 12 місяців 2017 року цей показник дорівнював 53740.

З набранням чинності Законом України від 06 вересня 2018 року № 2530-VIII «Про внесення змін до Митного кодексу України та деяких інших законів України щодо запровадження механізму «єдиного вікна» та оптимізації здійснення контрольних процедур при переміщенні товарів через митний кордон України» здійснення державного санітарно-епідеміологічного контролю вантажів припинено.

Поточний державний санітарно-епідеміологічний нагляд

За оперативними даними під наглядом Держпродспоживслужби у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення в 2018 році знаходилось 362313 об'єктів (у 2017 році – 344330), у тому числі об'єктів централізованого водопостачання – 11074 (у 2017 році – 12119), дошкільних навчальних закладів – 12327 (у 2017 році – 11834), загальноосвітніх навчальних закладів – 16138 (у 2017 році – 16428), дитячих закладів оздоровлення та відпочинку – 9022 (у 2017 році – 9578), оздоровчих закладів для дорослих – 1857 (у 2017 році – 2026), лікувально-профілактичних закладів - 25125 (у 2017 році – 26171), харчових об'єктів – 157311 (у 2017 році – 134886), підприємств сільського господарства – 17462 (у 2017 році – 17923), промислових підприємств – 29669 (у 2017 році - 29700, полігонів захоронення промислових відходів – 141 (у 2017 році – 145), об'єктів поводження з твердими побутовими відходами – 5500 (у 2017 році – 5487), сміттєзвалищ – 6203 (у 2017 році – 6093), інших – 74875 (у 2017 році – 75171).

ПІД НАГЛЯДОМ ДЕРЖПРОДСПОЖИВСЛУЖБИ ЗНАХОДИЛОСЬ ОБ'ЄКТІВ НАГЛЯДУ	
2017	2018
344330	362313
ПЕРЕВІРЕНО ОБ'ЄКТІВ НАГЛЯДУ	
16300	21789
ВСТАНОВЛЕНО ПОРУШЕНЬ ВИМОГ САНІТАРНОГО ЗАКОНОДАВСТВА	
5010	8146 (37,3%)
ПЕРЕВІРЕНО ОБ'ЄКТІВ У СКЛАДІ КОМІСІЙ	
56646	47174
ВСТАНОВЛЕНО ПОРУШЕНЬ	
	18429 (39%)

У 2018 році працівниками територіальних органів Держпродспоживслужби з питань дотримання вимог санітарного законодавства перевірено 21786 (у 2017 році – 16300) об'єктів нагляду високого ступня ризику, що склало 6 % від загальної кількості об'єктів, які знаходилися під наглядом, з них:

893 (у 2017 році – 557) об'єктів централізованого водопостачання, що склало 8 % від їх загальної кількості;

252 (у 2017 році – 208) оздоровчих закладів для дорослих, що склало 13,5 % від їх загальної кількості;

5159 (у 2017 році – 3549) лікувально-профілактичних закладів, що склало 20 % від їх загальної кількості;

773 (у 2017 році – 1310) харчових об'єктів, що склало 0,5 % від їх загальної кількості;

1237 (у 2017 році – 493) підприємства сільського господарства, що склало 7 % від їх загальної кількості;

920 (у 2017 році – 621) промислових підприємств, що склало 3,1 % від їх загальної кількості;

80 (у 2017 році – 74) об'єктів поводження з твердими побутовими відходами, що склало 1,4 % від їх загальної кількості;

97 (у 2017 році – 59) сміттєзвалищ, що склало 1,6 % від їх загальної кількості;

4108 (у 2017 році – 3416) інших об'єктів, що склало 5,4 % від їх загальної кількості.

ДЕРЖАВНИЙ НАГЛЯД (КОНТРОЛЬ) ЗА ДОТРИМАННЯМ САНІТАРНОГО ЗАКОНОДАВСТВА		
У 2018 році у сфері санітарного законодавства перевірено 21786 (у 2017 році – 16300) об'єктів нагляду, що склало 6 % від загальної кількості об'єктів, які знаходилися під наглядом Держпродспоживслужби		
ОБ'ЄКТИ НАГЛЯДУ	КІЛЬКІСТЬ ПЕРЕВІРЕНИХ ОБ'ЄКТІВ 2018-2017	ВСТАНОВЛНО ПОРУШЕНЬ У 2018 РОЦІ (%)
об'єктів централізованого водопостачання	893 / 557	77,8
дошкільних навчальних закладів	14500/12388	49,0
загальноосвітніх навчальних закладів	19200/20586	42,0
дитячих закладів оздоровлення та відпочинку	11400/10500	25,0
оздоровчих закладів для дорослих	252 / 208	60,0
лікувально-профілактичних закладів	5159 / 3549	21,5
харчових об'єктів	773 / 1310	34,0
підприємств сільського господарства	1237 / 493	36,7
промислових підприємств	920 / 621	19,4
об'єктів поводження з твердими побутовими відходами	80 / 74	54,0
сміттєзвалищ	97 / 59	80,0
інших об'єктів	4108 / 3416	17,8

Найбільше об'єктів охоплено перевітками у Вінницькій (28%), Волинській (18%) та Чернігівській (11%) областях.

У Житомирській, Київській, Миколаївській, Одеській, Полтавській, Рівненській, Сумській, Харківській, Херсонській, Черкаській та Чернівецькій областях у 2018 році перевітками було охоплено від 5% до 10% об'єктів від загальної кількості, які перебували під наглядом.

Із загальної кількості перевірених об'єктів на 8146 об'єктах встановлено порушення вимог санітарного законодавства, що склало 37,3%.

Найвищий відсоток порушень було встановлено за результатами перевірок на об'єктах централізованого водопостачання – 77,8%, в оздоровчих закладах для дорослих – 60%, на об'єктах поводження з твердими побутовими відходами – 54 % та на сміттєзвалищах – 80 %.

Відсоток порушень в лікувально-профілактичних закладах склав – 21,5%, на харчових об'єктах – 34%, на підприємствах сільського господарства – 36,7 %, на промислових підприємствах – 19, 4 % та на інших об'єктах – 17,8 %.

У Вінницькій, Миколаївській, Херсонській та Хмельницькій областях відсоток перевірених об'єктів, на яких встановлено порушення санітарного законодавства, становить більше 50 %.

Значний обсяг роботи працівниками територіальних органів Держпродспоживслужби у сфері санітарного законодавства в 2018 році здійснювався також у складі комісій, які здійснювали комплексні комісійні перевірки.

Так, протягом минулого року в складі комісій перевірено 47174 (у 2017 році – 56646, у 2016 році - 31458) об'єктів, у тому числі 1337 об'єкти централізованого водопостачання, 394 оздоровчих закладів для дорослих, 205 лікувально-профілактичних закладів, 3003 харчових об'єктів, 109 підприємств сільського господарства, 84 промислових підприємств, 518 об'єктів поводження з твердими побутовими відходами, 663 сміттєзвалищ, 3807 інших об'єкти.

ДЕРЖАВНИЙ НАГЛЯД (КОНТРОЛЬ) ЗА ДОТРИМАННЯМ САНІТАРНОГО ЗАКОНОДАВСТВА		
Спеціалістами територіальних органів Держпродспоживслужби у 2018 році здійснювався значний обсяг роботи у складі комісійних перевірок		
ОБ'ЄКТИ НАГЛЯДУ	КІЛЬКІСТЬ ПЕРЕВІРЕНИХ ОБ'ЄКТІВ 2017-2018	ВСТАНОВЛНО ПОРУШЕНЬ У 2018 РОЦІ
об'єкти централізованого водопостачання	783 / 1337	55,4
оздоровчі заклади для дорослих	327 / 394	33,5
лікувально-профілактичні заклади	280 / 205	28,2
харчові об'єкти	10398 / 3003	46,5
підприємства сільського господарства	85 / 109	49,5
промислові підприємства	89 / 84	19
об'єкти поводження з твердими побутовими відходами	328 / 518	67,2
сміттєзвалища	374 / 663	67,6
інші об'єкти	4505 / 3807	47,3

Працівники територіальних органів Держпродспоживслужби в Дніпропетровській, Житомирській, Львівській, Одеській, Полтавській, Херсонській, Хмельницькій та Черкаській областях взяли участь у більше ніж 2 тисячах, в Кіровоградській – в 3 тисячах та в Харківській більше ніж 4 тисячах комісійних перевірок.

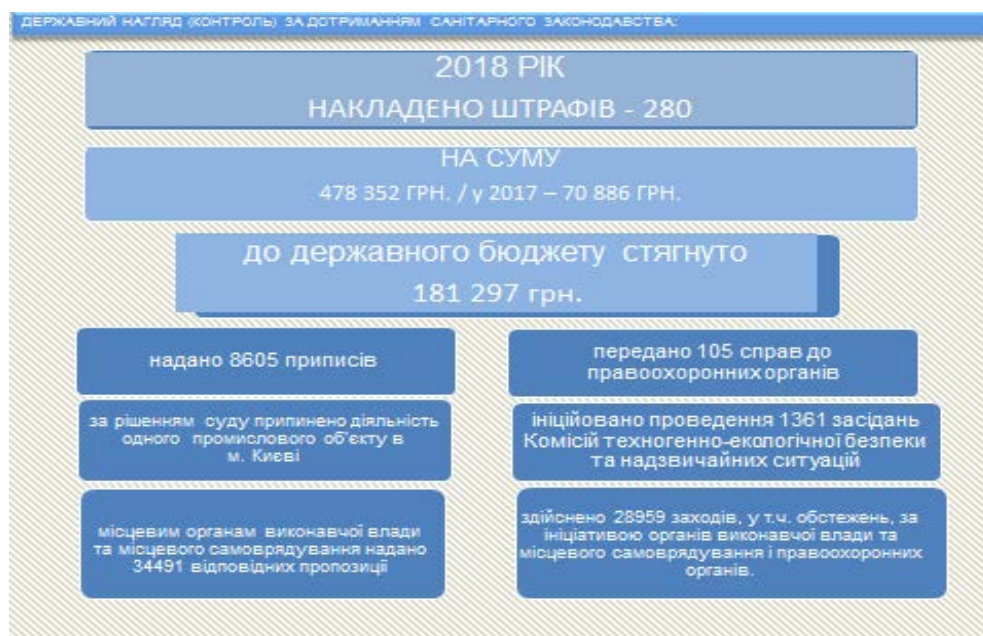
Під час комісійних перевірок об'єктів у 2018 році встановлено порушення вимог санітарного законодавства на 18429 (39%) об'єктах, що більше на 5% ніж у 2017 році.

Найбільший відсоток порушень було встановлено за результатами комісійних перевірок на об'єктах централізованого водопостачання – 55,4 %, на об'єктах поводження з твердими побутовими відходами – 67,2% та сміттєзвалищах – 67,6 %.

Відсоток порушень в лікувально-профілактичних закладах склав – 28,2%, в оздоровчих закладах для дорослих – 33,5 %, на харчових об'єктах – 46,5 %, на підприємствах сільського господарства – 49,5 % та на інших об'єктах – 47,3 %.

У Житомирській, Запорізькій, Київській, Кіровоградській, Херсонській, Хмельницькій Черкаській та Чернівецькій областях відсоток об'єктів, на яких встановлено порушення санітарного законодавства за результатами комісійних перевірок, становить більше 50 %.

За результатами здійснених у 2018 році заходів державного нагляду (контролю) на підставі встановлених порушень санітарного законодавства накладено 280 штрафів (Вінницька (219), Черкаська (24), Київська (6), Львівська (6), Харківська (5), Кіровоградська (4), Миколаївська (4), Одеська (4), Сумська (4), Житомирська (2), Волинська (1) та Чернівецька (1) області) на суму 478352 грн (у 2017 році - 70886 грн, 2016 році - 33184 грн), з якої до державного бюджету стягнуто 181297 грн.

Переважну кількість штрафів – 171 (61 %) накладено за встановленні порушення в дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах.

За рішенням суду припинено діяльність 1 промислового об'єкту в м. Києві, передано 105 справ до правоохоронних органів (найбільше у Дніпропетровській, Київській, Львівській, Черкаській області та м. Києві), надано 8605 приписів (в Харківській області понад 1500, в Житомирській -

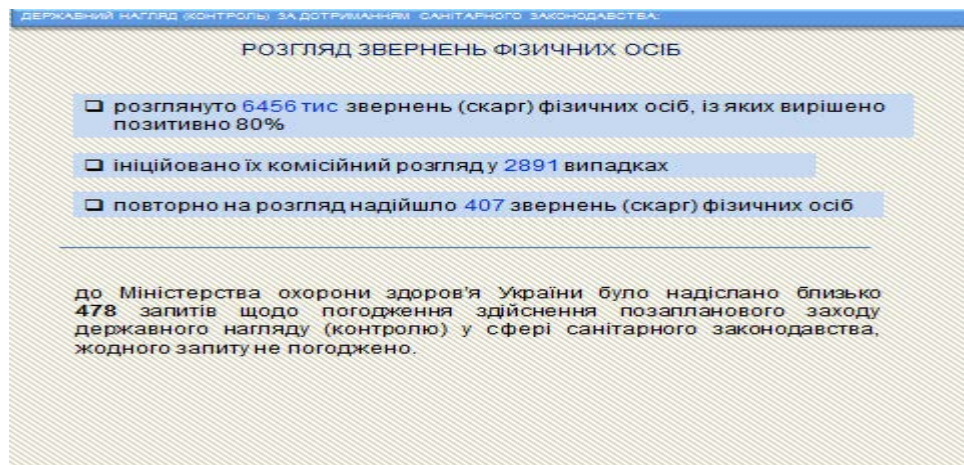
понад 1200, у Вінницькій, Миколаївській, Херсонській областях – понад 600).

Працівниками територіальних органів Держпродспоживслужби з питань дотримання вимог санітарного законодавства в 2018 році ініційовано проведення 1361 засідань Комісій техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій, місцевим органам виконавчої влади та місцевого самоврядування надано 34491 відповідних пропозиції, здійснено 28959 заходів, у т.ч. обстежень, за ініціативою органів виконавчої влади та місцевого самоврядування і правоохоронних органів.

Територіальними органами Держпродспоживслужби у сфері санітарного законодавства в 2018 році розглянуто 6456 (у 2017 році – 5703) звернень (скарг) фізичних осіб, із них вирішено позитивно 5189 (80%) (у 2017 році - 3712 (65 %)).

Із загальної кількості звернень (скарг) громадян у сфері санітарного законодавства ініційовано їх комісійний розгляд у 2891 випадках.

Повторно на розгляд надійшло 407 звернення (скарги) фізичних осіб.

У 2018 році до Переліку органів державного нагляду (контролю), на які не поширюється дія Закону України «Про тимчасові особливості здійснення заходів державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.12.2017 № 1104, увійшли Держпродспоживслужба та її територіальні органи, зокрема в частині заходів із здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням санітарного законодавства.

Відповідно до вимог статті 6 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», якою визначено, що позапланові заходи зі здійснення державного нагляду (контролю), зокрема за зверненням фізичної особи (фізичних осіб), здійснюється виключно за погодженням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у відповідній сфері державного нагляду (контролю) Держпродспоживслужбою та її територіальними органами, для отримання відповідного погодження, до

Міністерства охорони здоров'я України направлено 478 запитів, проте жодного дозволу отримано не було.

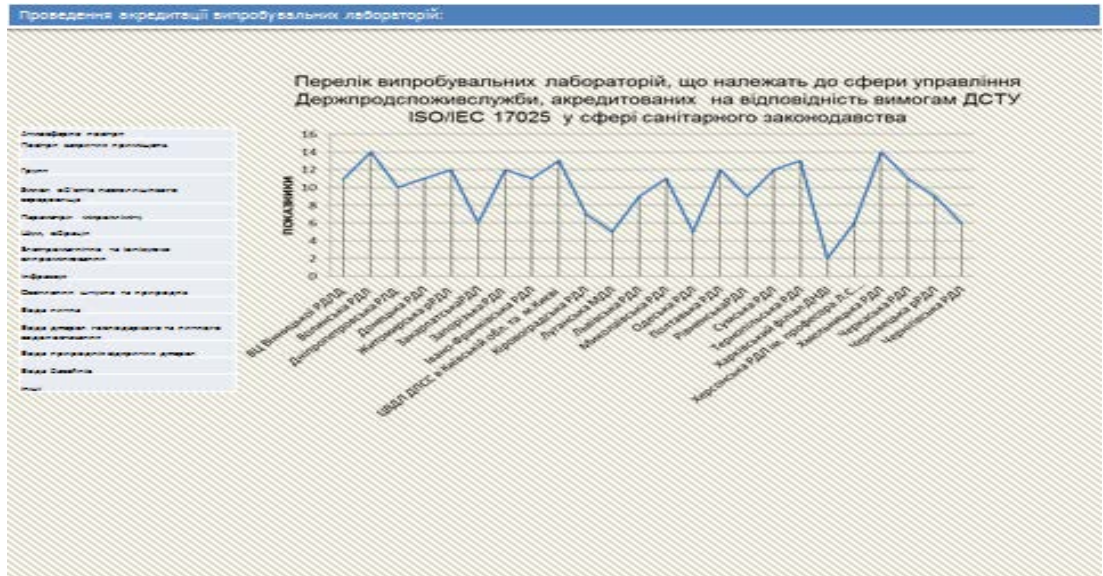
Здійснення лабораторних досліджень та випробувань у 2018 році під час здійснення заходів державного нагляду (контролю) у сфері санітарного законодавства

У 2018 році під час здійснення заходів державного нагляду (контролю) у сфері санітарного законодавства лабораторні дослідження та випробування для потреб Держпродспоживслужби здійснювались як лабораторіями, що перебувають у сфері управління Держпродспоживслужби, лабораторними центрами МОЗ України та іншими лабораторіями.

Законом України «Про Державний бюджет на 2018 рік» згідно з бюджетною програмою КПКВК 2809040 «Проведення лабораторних випробувань, вимірювань, досліджень та експертизи під час здійснення державного контролю (нагляду)» за напрямом використання бюджетних коштів «Оплата послуг з проведення лабораторних та інструментальних досліджень, випробувань, вимірювань, експертизи під час здійснення державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства з метою забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення було передбачено майже 88 млн грн.

З метою ефективного використання передбачених коштів територіальними органами Держпродспоживслужби на початку 2018 року розроблено, затверджено та погоджено з Держпродспоживслужбою відповідні Плани проведення лабораторних випробувань, вимірювань, досліджень та експертизи під час здійснення державного контролю (нагляду) у сфері санітарного законодавства.

Станом на 31.01.2019 року переважна більшість випробувальних лабораторій розширили сферу акредитації або отримали чергове доповнення до атестату для збільшення кількості показників лабораторних досліджень у сфері санітарного законодавства. Для проведення лабораторних випробувань, вимірювань та досліджень у сфері санітарного законодавства 70% випробувальних лабораторій акредитовані та мають атестати про акредитацію на майже на всі показники. Проте 6 випробувальних лабораторій, зокрема Закарпатська, Кіровоградська, Херсонська, Чернігівська, Одеська та Луганська регіональні державні лабораторії акредитовані лише на 40-50%

На сьогодні гостро постає питання прискорення розширення сфери акредитації лабораторій на такі показники, як дослідження повітря закритих приміщень (акредитовано 14 випробувальних лабораторій), атмосферного повітря (8), електромагнітного та іонізуючого випромінювання (7), інфразвуку (3) тощо.

У 2018 році лабораторіями, що перебувають у сфері управління Держпродспоживслужби, всього досліджено понад 201 тис. проб (у 2017 році - майже 139 тис.) за мікробіологічними показниками, у тому числі 12921 проб води питної централізованих джерел водопостачання, 6660 проб води питної децентралізованих джерел водопостачання, 184 проби води поверхневих водоемів I категорії, 325 проб морської води водоемів II категорії, 252 проби річкової води водоемів II категорії, 2768 проб ґрунту, 30273 проб харчових продуктів та 146729 змивів об'єктів навколишнього середовища.

Найбільшу кількість лабораторних досліджень за мікробіологічними показниками проведено в Запорізькій (понад 47 тис. проб), Херсонській

(понад 20 тис. проб), Івано-Франківській (понад 13 тис. проб) та Львівській областях (понад 13 тис. проб).

За результатами проведених досліджень в лабораторіях, що перебувають у сфері управління Держпродспоживслужби, за мікробіологічними показниками всього не відповідало вимогам законодавства 10660 проб (у 2017 році - 6240 проб), що склало 5,2 % (у 2017 році - 4,4 %), у тому числі 1154 проб води питної централізованих джерел водопостачання, 1981 проби води питної децентралізованих джерел водопостачання, 16 проб води поверхневих водойм I категорії, 36 проб морської води водойм II категорії, 22 проб річкової води водойм II категорії, 52 проб ґрунту, 638 проб харчових продуктів, 6289 змивів об'єктів навколишнього середовища.

Найбільший відсоток проб, що не відповідали вимогам у Вінницькій (17 %) та Тернопільській (22 %) областях.

Крім цього, у 2018 році для потреб Держпродспоживслужби лабораторіями, що перебувають у сфері управління Держпродспоживслужби, всього здійснено лабораторні дослідження 74646 проб (у 2017 році - 65634) за санітарно-хімічними показниками, у тому числі 12262 проб води питної централізованих джерел водопостачання, 6538 проб води питної децентралізованих джерел водопостачання, з них за вмістом нітратів – 4819 проби, 177 проб води поверхневих водойм I категорії, 276 проби морської води водойм II категорії, 171 проб річкової води водойм II категорії, 196 проб ґрунту, 369 проб атмосферного повітря населених пунктів, 455 проби повітря закритих приміщень, 40120 проб харчових продуктів та 13443 проб інших об'єктів навколишнього середовища.

Найбільшу кількість лабораторних досліджень за санітарно-хімічними показниками, проведено у Львівській (понад 11 тис.) області.

За результатами досліджень, які проведені лабораторіями, що перебувають у сфері управління Держпродспоживслужби, за санітарно-хімічними показниками всього не відповідало 4954 проби (у 2017 році - 3502 проби), що склало 6,6 % (у 2017 році - 5,3 %), у тому числі 2534 проб води питної централізованих джерел водопостачання, 1394 проби води питної децентралізованих джерел водопостачання, з яких 915 за вмістом нітратів, 16 проби води поверхневих водойм I категорії, 34 проби атмосферного повітря населених пунктів, 751 проба харчових продуктів та 121 проба інших об'єктів навколишнього середовища.

Крім цього, у 2018 році лабораторіями, що перебувають у сфері управління Держпродспоживслужби, проведено 13825 досліджень об'єктів (питна вода, м'ясо, риба, молоко, овочі, лікарські рослини, ґрунт, будівельні матеріали тощо) на радіоактивність, відхилень не виявлено.

У випадках встановлення невідповідності якості колодязної води за гігієнічним нормативам та виявлення порушень щодо стану утримання колодязів власникам криниць та органам місцевого самоврядування надаються пропозиції та приписи про необхідність належного

облаштування колодязів. Здійснюється інформування населення, у т. ч. і через засоби масової інформації щодо неприпустимості використання колодязної води для питних потреб у випадку перевищення вмісту нітратів, зокрема для приготування дитячого харчування, проводиться санітарно-просвітня робота з батьками, персоналом дитячих навчальних закладів, з працівниками медичних закладів.

У ході здійснення заходів державного нагляду (контролю) у сфері санітарного законодавства в 2018 році лабораторні дослідження та випробування для потреб Держпродспоживслужби також здійснювались лабораторними центрами Міністерства охорони здоров'я України.

Так, у 2018 році лабораторними центрами МОЗ всього досліджено 195737 проб (у 2017 році – 432165) за мікробіологічними показниками, у тому числі 21874 проб води питної централізованих джерел водопостачання, 3951 проби води питної децентралізованих джерел водопостачання, 236 проби води поверхневих водойм I категорії, 142 проб морської води водойм II категорії, 1298 проб річкової води водойм II категорії, 2323 проби ґрунту, 12405 проб харчових продуктів, 123766 змивів з об'єктів довкілля та 30865 проб інших об'єктів навколишнього середовища.

Найбільшу кількість лабораторних досліджень за мікробіологічними показниками проведено лабораторними центрами МОЗ в Донецькій (90 тис.) та Луганській (38 тис.) областях.

За результатами проведених лабораторними центрами МОЗ досліджень за мікробіологічними показниками всього не відповідало 6974 проб (у 2017 році – 12207), що склало – 3,6 % (у 2017 році - 2,8 %), у тому числі 1053 проби води питної централізованих джерел водопостачання, 889 проб води питної децентралізованих джерел водопостачання, 23 проби води поверхневих водойм I категорії, 23 проб морської води водойм II категорії, 385 проб річкової води водойм II категорії, 111 проб ґрунту, 686 проб харчових продуктів, 3454 змивів з об'єктів довкілля та 343 проб інших об'єктів навколишнього середовища.

Найбільший відсоток проб, що не відповідали вимогам у Вінницькій (22 %) та Рівненській (45 %) областях.

У 2018 році для потреб Держпродспоживслужби у сфері санітарного законодавства лабораторними центрами МОЗ України всього здійснено лабораторних досліджень 134101 проб (у 2017 році – 269922) за санітарно-хімічними показниками, у тому числі 18505 проб води питної централізованих джерел водопостачання, 3412 проб води питної децентралізованих джерел водопостачання, з них за вмістом нітратів – 2600 проб, 184 проби води поверхневих водойм I категорії, 907 проб річкової води водойм II категорії, 1135 проб ґрунту, 26234 проб атмосферного повітря населених пунктів, 7932 проб повітря закритих приміщень, 5484 проб харчових продуктів та 69804 проб інших об'єктів навколишнього середовища.

Найбільшу кількість лабораторних досліджень за санітарно-хімічними показниками, проведено лабораторними центрами МОЗ в Донецькій (понад 33 тис.), Житомирській (понад 20 тис.) та Львівській (понад 46 тис.) областях.

За результатами проведених лабораторними центрами МОЗ досліджень за санітарно-хімічними показниками всього не відповідало 11027 проб (у 2017 році – 22416), що склало 8,2 % (у 2017 році - 8,3 %), у тому числі 2463 проби води питної централізованих джерел водопостачання, 1349 проби води питної децентралізованих джерел водопостачання, з яких 774 – за вмістом нітратів, 20 проб води поверхневих водойм I категорії, 413 проб річкової води водойм II категорії, 4 проби ґрунту, 899 проб атмосферного повітря населених пунктів, 263 проб повітря закритих приміщень, 331 проба харчових продуктів та 4148 проб інших об'єктів навколишнього середовища.

Крім цього, у 2018 році лабораторними центрами МОЗ проведено 20779 (у 2017 році – 22732) досліджень об'єктів (питна вода, м'ясо, риба, молоко, овочі, лікарські рослини, ґрунт, будівельні матеріали тощо) на радіоактивність, з них не відповідало вимогам 39 (1,5%) проб.

Під час здійснення заходів державного нагляду (контролю) у сфері санітарного законодавства в 2018 році лабораторні дослідження та випробування для потреб Держпродспоживслужби також здійснювалась іншими лабораторіями у встановленому законодавством порядку.

Так, у 2018 році іншими лабораторіями всього досліджено 21254 проб (у 2017 році – 25737) за мікробіологічними показниками, у тому числі 1819 проб води питної централізованих джерел водопостачання, 334 проб води питної децентралізованих джерел водопостачання, 6 проб ґрунту, 5767 проби харчових продуктів, 13304 змивів з об'єктів довкілля та 24 проби інших об'єктів навколишнього середовища.

Лабораторні дослідження проводилися іншими лабораторіями, за мікробіологічними показниками проводилися в Донецькій, Київській, Львівській, Рівненській та Хмельницькій областях.

За результатами проведених іншими лабораторіями досліджень за мікробіологічними показниками всього не відповідало 636 проб (у 2017 році – 851), що склало 2,9% (у 2017 році - 3,3 %), у тому числі 56 проб води питної централізованих джерел водопостачання, 75 проб води питної децентралізованих джерел водопостачання, 89 проб харчових продуктів, 416 змивів з об'єктів довкілля.

Крім цього, у 2018 році для потреб Держпродспоживслужби у сфері санітарного законодавства іншими лабораторіями всього здійснено лабораторних досліджень 30300 проб (у 2017 році – 36438) за санітарно-хімічними показниками, у тому числі 1981 проб води питної централізованих джерел водопостачання, 354 проб води питної децентралізованих джерел водопостачання, з них за вмістом нітратів – 14 проби, 2 проби річкової води водойм II категорії, 29 проб ґрунту, 102 проб

атмосферного повітря населених пунктів, 216 проб повітря закритих приміщень, 27604 проби харчових продуктів.

Лабораторні дослідження за санітарно-хімічними показниками проводилися іншими лабораторіями у Волинській, Донецькій, Київській, Львівській, Хмельницькій та Черкаській областях.

За результатами проведених іншими лабораторіями досліджень за санітарно-хімічними показниками всього не відповідало 564 проби (1,9 %), у тому числі 169 проб води питної централізованих джерел водопостачання, 219 проб води питної децентралізованих джерел водопостачання, з яких 2 за вмістом нітратів та 15 проб харчових продуктів.

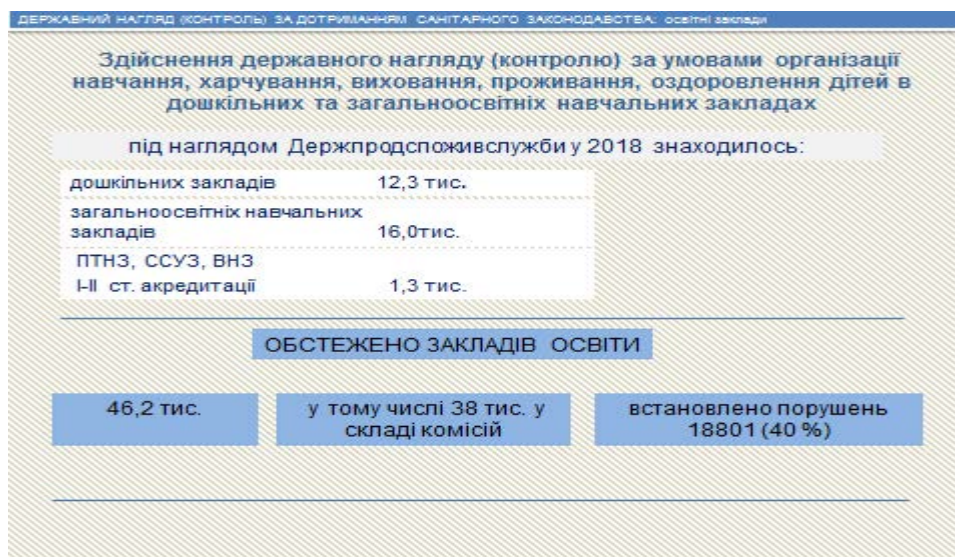
Крім цього, у 2018 році іншими лабораторіями проведено 39 досліджень об'єктів (питна вода, м'ясо, риба, молоко, овочі, лікарські рослини, ґрунт, будівельні матеріали тощо) на радіоактивність, з них всі відповідали вимогам.

Всього здійснено близько 1,2 млн. лабораторних та інструментальних досліджень, випробовувань, вимірювань та експертиз. За результатами зазначеної роботи було встановлено понад 38 тис. (3,3 %) відхилень від вимог законодавства, видано понад 5 тис. приписів про їх усунення, 37 розпоряджень про заборону обігу/використання об'єктів санітарних заходів та складено 42 протоколи про правопорушення.

Здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням санітарного законодавства в начальних закладах

Здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням санітарного законодавства є важливим під час створення необхідних умов перебування, виховання, навчання, оздоровлення, відпочинку і медичного обслуговування дітей з метою збереження та зміцнення здоров'я дітей.

Під наглядом Держпродспоживслужби в 2018 році знаходилось 12,3 тисяч закладів дошкільної освіти, 16,0 тисяч загальноосвітньої та 1,3 тисячі – ПТНЗ, ССУЗ, ВНЗ I-II ст. акредитації.

Під час здійснення державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства у навчальних закладах протягом 2018 року спеціалістами Держпродспоживслужби було взято участь у 46,2 тисяч обстеженнях навчальних та оздоровчих закладів, з них у 38 тис. (82%) у складі комісій. Порухення вимог санітарного законодавства встановлено майже у кожному третьому випадку (40% -18801) проти 45% у 2017 році.

Проведено 14,5 тис. обстежень закладів дошкільної освіти, під час яких встановлено порушення у 49 % закладів (7,2 тис.), 19,2 тис. обстежень закладів загальної середньої освіти, за результатами яких встановлено порушення вимог в 42 % випадків (8,2 тис), 11,4 тис. обстежень закладів оздоровлення/відпочинку, під час яких встановлено порушення в 25% закладів (2,9 тис), та 681 обстежень ПТНЗ, ССУЗ, ВНЗ I-II ст. акредитації, у ході яких встановлено порушення в 45% закладів (335).

ДЕРЖАВНИЙ НАГЛЯД (КОНТРОЛЬ) ЗА ДОТРИМАННЯМ САНІТАРНОГО ЗАКОНОДАВСТВА. ОСВІТНІ ЗАКЛАДИ

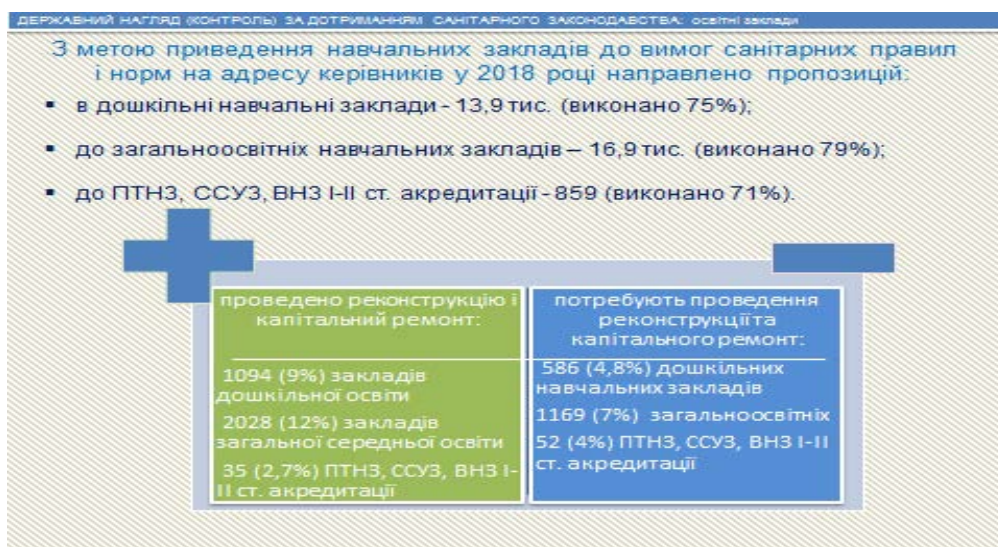
Здійснення державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства у навчальних закладах протягом 2018 року

ОБ'ЄКТИ НАГЛЯДУ	КІЛЬКІСТЬ ПЕРЕВІРЕНИХ ОБ'ЄКТІВ 2017-2018	ВСТАНОВЛНО ПОРУШЕНЬ У 2018 РОЦІ (%)
дошкільні навчальні заклади	12388 / 14500	49,0
загальноосвітні навчальні заклади	20586 / 19200	42,0
дитячі заклади оздоровлення та відпочинку	10500 / 11400	25,0

Значна кількість порушень стосувалась незадовільної матеріально-технічної бази: у неналежащо пристосованих умовах знаходиться 159 (1,2%) закладів дошкільної освіти, 358 (2,3%) закладів загальної середньої освіти та 20 (1,5%) ПТНЗ, ССУЗ, ВНЗ I-II ст. акредитації..

Значна кількість порушень стосується незадовільної матеріально-технічної бази. Так, знаходяться у погано пристосованих умовах 159 (1,2%) закладів дошкільної освіти, 358 (2,3%) закладів загальної середньої освіти та 20 (1,5%) ПТНЗ, ССУЗ, ВНЗ I-II ст. акредитації. Найбільша кількість таких закладів у Одеській та Хмельницькій областях.

З метою приведення навчальних закладів до вимог санітарних правил і норм на адресу керівників закладів дошкільної освіти було направлено 13,9 тис. пропозицій щодо зміцнення матеріально-технічної бази, з них виконано 75 %, 16,9 тис. пропозицій направлено до закладів загальної середньої освіти, з них виконано 79%, та 859 пропозицій до ПТНЗ, ССУЗ, ВНЗ I-II ст. акредитації, з них виконано 71%.

Проведено реконструкцію і капітальний ремонт у 1094 (9%) закладах дошкільної освіти (2017 - 666 – 5,4%), в 2028 (12%) закладах загальної середньої освіти (2017 – 1422 – 8,9%) та в 35 (2,7%) ПТНЗ, ССУЗ, ВНЗ I-II ст. акредитації (2017 – 19 – 1,5%). При цьому потребують проведення реконструкції та капітального ремонту 586 (4,8%) дошкільних навчальних закладів (2017 - 384 - 3,1%), 1169 (7%) загальноосвітніх (2017 – 9063 – 5,5%) та 52 (4%) ПТНЗ, ССУЗ, ВНЗ I-II ст. акредитації (2017 - 12 - 1%).

Існує негативна тенденція щодо забезпечення закладів для дітей питною водою гарантованої якості. Так, не мають централізованих або локальних мереж водопостачання (працюють на колодязній воді) 1434 (12 %) закладів дошкільної освіти (2017 – 1404 – 11,4 %), 2580 (16 %) загальної середньої освіти (2017 – 2666 – 16 %) та 8 (0,6%) ПТНЗ, ССУЗ, ВНЗ I-II ст. акредитації (2017 – 4 – 0,3 %). У зв'язку з відсутністю джерел централізованого чи локального водопостачання у населених пунктах або невідповідністю води з локальних джерел нормативам залишаються навчальні заклади, які ще працюють на привозній воді. Так, 370 (3,0 %) закладів дошкільної освіти, 504 (3,0 %) закладів загальної середньої освіти та 3 (0,2 %) ПТНЗ, ССУЗ, ВНЗ I-II ст. акредитації працюють на привозній воді. Найбільша кількість таких закладів у Миколаївській області – 124, 120 і 2 відповідно та Запорізькій області 50, 95 відповідно. Значна кількість таких закладів є у Дніпропетровській, Одеській, Рівненській та Харківській областях.

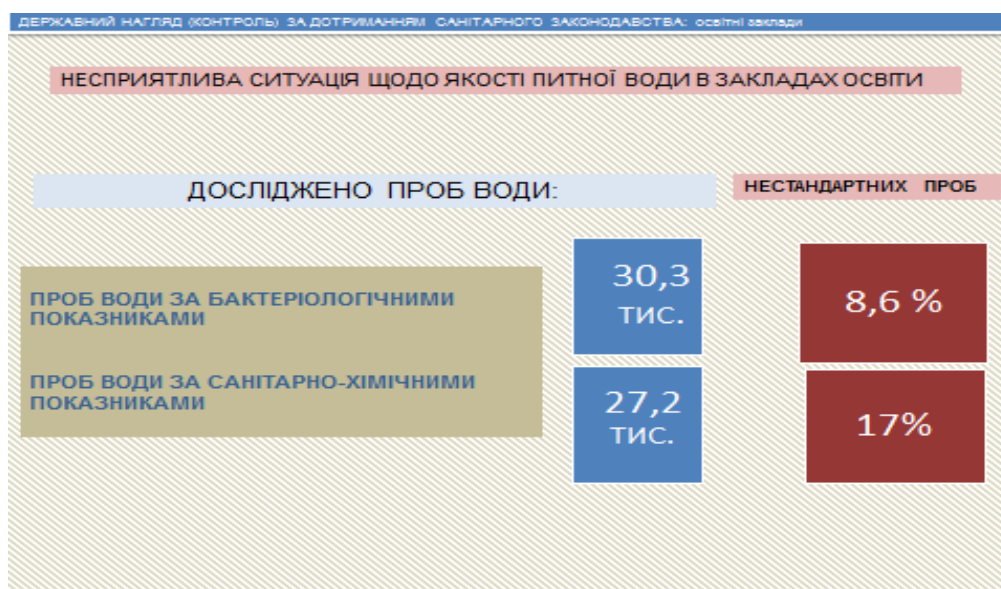
З метою доведення води питної до гігієнічних вимог ДСанПіН 2.2.4-171-10 було встановлено на водопровідних мережах індивідуальні водоочисні пристрої (фільтри). Їх встановлено у 2738 (23%) закладах дошкільної освіти, 3457 (21%) закладах загальної середньої освіти та 96 (8%) ПТНЗ, ССУЗ, ВНЗ I-II ст. акредитації. В 2017 році цей показник становив відповідно 2928 (24%), 3728 (23%) та 121 (9,8%).

ДЕРЖАВНИЙ НАГЛЯД (КОНТРОЛЬ) ЗА ДОТРИМАННЯМ САНІТАРНОГО ЗАКОНОДАВСТВА: освітні заклади

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКЛАДІВ ДЛЯ ДІТЕЙ ПИТНОЮ ВОДОЮ ГАРАНТОВАНОЇ ЯКОСТІ

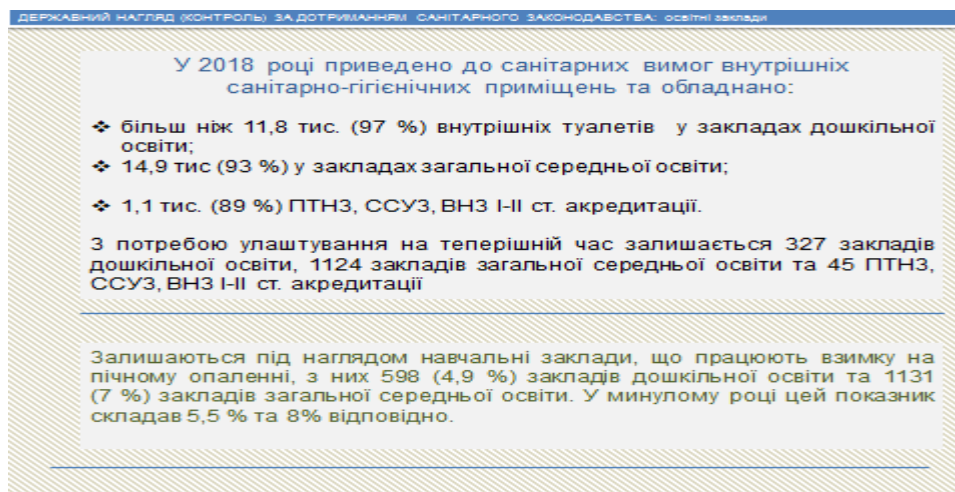
2018 рік	дошкільні заклади	Загальноосвітні навчальні заклади	ПТНЗ, ССУЗ, ВНЗ I-II ст. акредитації
не мають централізованих або локальних мереж водопостачання	1434 (12%)	2580 (16%)	8 (0,6%)
забезпечуються привозною водою	370 (3%)	504 (3%)	3 (0,2%)
Позитивна тенденція			
встановлено індивідуальні водоочисні пристрої (фільтри)	27389(23%)	3457 (21%)	96 (8%)

Несприятлива ситуація щодо якості питної води, підтверджується результатами проведення лабораторних досліджень під час здійснення державного нагляду за дотриманням санітарного законодавства. Протягом 2018 року було досліджено 30,3 тис. (2017 – 30,3 тис.) проб води за бактеріологічними показниками та 27,2 тис. (2017 – 28,4 тис.) проб за санітарно-хімічними показниками. Питова вага нестандартних проб за бактеріологічними показниками склала 8,6 %, за санітарно-хімічними – 17 %. В 2017 році питова вага нестандартних проб за бактеріологічними показниками склала 8,6%, за санітарно-хімічними – 15,9%.

Залишається несприятливою ситуація щодо каналізування закладів. У зв'язку з виходом з ладу старих систем каналізування або відсутністю каналізації у населених пунктах сільської місцевості у навчальних закладах це питання вирішується шляхом каналізування на вигріб. Не підключено до централізованого або локального каналізування (каналізовані на вигріб) 5,3 тис. (43 %) закладів дошкільної освіти, 8,1 тис. (50 %) закладів загальної

середньої освіти та 152 (12 %) ПТНЗ, ССУЗ, ВНЗ I-II ст. акредитації. До теперішнього часу залишаються не каналізованими взагалі 43 заклади дошкільної освіти, 283 закладів загальної середньої освіти та 1 ПТНЗ, ССУЗ, ВНЗ I-II ст. акредитації. Найбільша кількість не каналізованих шкіл у Житомирській – 93, Рівненській – 87 областях, не каналізованих дитячих садочків - у Рівненській –16 і Хмельницькій області – 9.

З метою приведення приміщень до санітарно-гігієнічних вимог облаштовано більш ніж 11,8 тис. (97 %) внутрішніх туалетів у закладах дошкільної освіти, 14,9 тис (93 %) у закладах загальної середньої освіти та 1,1 тис. (89 %) ПТНЗ, ССУЗ, ВНЗ I-II ст. акредитації. На теперішній час залишається 327 закладів дошкільної освіти, 1124 закладів загальної середньої освіти та 45 ПТНЗ, ССУЗ, ВНЗ I-II ст. акредитації з потребою улаштування внутрішніх санітарно-гігієнічних приміщень. Найбільша їх кількість у Житомирській області – 33 дитячих садочків та 153 шкіл, Закарпатській – 16 та 154 та Рівненській – 3 та 150 відповідно, у Вінницькій 33 дитячих садочки.

Під наглядом Держпродспоживслужби залишаються навчальні заклади, що працюють взимку на пічному опаленні, з них 598 (4,9 %) закладів дошкільної освіти та 1131 (7 %) закладів загальної середньої освіти. У минулому році цей показник склав 5,5 % та 8% відповідно.

Організація харчування дітей

З віком дітей спостерігається значне зростання поширеності патології органів травлення. Відповідно до пункту 11. Порядку організації харчування дітей у навчальних та оздоровчих закладах, затвердженому спільним наказом МОЗ України та МОН України від 01.06.2005 №242/329 та зареєстрованому в Міністерстві юстиції України 15.06.2005 за № 661/10941, харчування дітей у навчальних закладах забезпечується безпосередньо у закладі. При відсутності їдальні, харчоблоку дітей харчують у закладі громадського харчування або поставляються готові страви від підприємства громадського харчування. Не мають власних

харчоблоків 283 заклади дошкільної освіти, 976 закладів загальної середньої освіти, 171 вищих навчальних закладах I-II рівня акредитації та професійно-технічних навчальних закладів. На даний час забезпечуються лише буфетною продукцією 8 закладів дошкільної освіти, 510 (3,2 %) шкіл та 154 (12 %) ПТНЗ, ССУЗ, ВНЗ I-II ст. акредитації.

ДЕРЖАВНИЙ НАГЛЯД (КОНТРОЛЬ) ЗА ДОТРИМАННЯМ САНІТАРНОГО ЗАКОНОДАВСТВА, освітні заклади

Забезпечення харчуванням дітей у навчальних закладах

2018

	Дошкільні заклади	Загальноосвітні навчальні заклади	ПТНЗ, ССУЗ, ВНЗ I-II ст. акредитації
забезпечені лише буфетною продукцією	8 (0,07%)	510(3,2%)	154 (12%)
не мають власних харчоблоків	283	976	171
не відповідають санітарно-гігієнічним вимогам по набору та площі приміщень	478(3,9%)	816 (5%)	20(1,6%)
не мають холодної проточної води	46 (04%)	55 (0,3%)	-
не мають гарячої проточної води	68 (0,5%)	103 (0,6%)	3 (0,3%)
не мають достатньої кількості холодильного обладнання	128	295	
технологічного обладнання не вистачає	297	711	

У 2017 році забезпечувались лише буфетною продукцією 758 (4,5%) шкіл та 140 (11,3%) ПТНЗ, ССУЗ, ВНЗ I-II ст. акредитації.

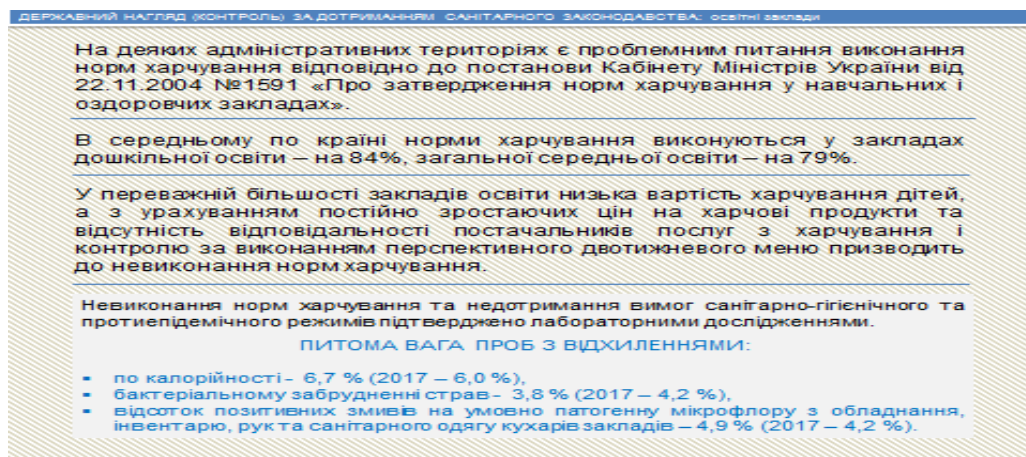
Не мають достатньої кількості холодильного обладнання 295 шкіл та 128 закладів дошкільної освіти. Основна кількість холодильного обладнання експлуатується більше 30 років (особливо низькотемпературне).

Технологічного обладнання не вистачає у 711 школах та 297 закладах дошкільної освіти. Термін експлуатації застарілого обладнання становить більше 20 років.

На деяких адміністративних територіях є проблемним питання виконання норм харчування відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 22.11.2004 №1591 «Про затвердження норм харчування у навчальних і оздоровчих закладах». В середньому по країні норми харчування виконуються у закладах дошкільної освіти – на 84%, загальної середньої освіти – на 79%. У Донецькій області в усіх закладах низька вартість харчування дітей, а з урахуванням постійно зростаючих цін на харчові продукти та відсутність відповідальності постачальників послуг з харчування і контролю за виконанням перспективного двотижневого меню призводить до невиконання норм харчування. Аналогічна ситуація в Запорізькій та Полтавській областях. Так, у Полтавській області встановлено невиконання норм харчування через недостатню кількість харчових продуктів, що містять тваринний білок та овочів і фруктів у закладах освіти Кременчуцького, Лубенського, Козельщинського, Лохвицького, Новосанжарського, Оржицького районів області.

Невиконання норм харчування та недотримання вимог санітарно-гігієнічного та протиепідемічного режимів підтверджено лабораторними дослідженнями. Питома вага проб з відхиленням по калорійності становила 6,7 % (2017 – 6,0 %), показник відхилень бактеріального забруднення страв становив 3,8 % (2017 – 4,2 %), відхилення змивів за умовно патогенною

мікрофлору з обладнання, інвентарю, рук та санітарного одягу кухарів закладів – 4,9 % (2017 – 4,2 %). Раптово обстежено на бактеріоносійство 4271 особу персоналу закладів освіти, наявність носійства збудників інфекційних хвороб серед персоналу харчоблоків встановлено у 145 осіб (3,4 %).

Основними порушеннями під час обстежень були недотримання вимог щодо транспортування харчових продуктів та продовольчої сировини, порушення термінів проведення обов'язкових медичних оглядів обслуговуючим персоналом, недотримання термінів реалізації харчових продуктів, порушення товарного сусідства та температурних умов, як при транспортуванні, так і при зберіганні харчових продуктів та продовольчої сировини, несвоєчасне ведення медичної документації по контролю за організацією харчування, порушення правил відбору та зберігання добових проб, порушення технології приготування страв, що підтверджено результатами лабораторних досліджень, відсутність або недотримання погоджених територіальними органами Держпродспоживслужби перспективних двотижневих меню, порушення правил особистої гігієни персоналом, порушення санітарно-гігієнічного та протиепідемічного режимів на харчоблоках та харчових об'єктів, які виробляють, реалізують та постачають харчові продукти, що підтверджено результатами лабораторних досліджень, вживання продуктів, заборонених для використання у навчальних закладах.

В усіх випадках Держпродспоживслужбою вжито відповідних заходів реагування (приписи, розпорядження), поінформовано органи місцевої влади та місцевого самоврядування.

Так, посадовими особами Держпродспоживслужби з метою приведення закладів до відповідних вимог надано керівникам закладів освіти 5716 приписів, 262 розпорядження, накладено 170 штрафів, відсторонено від роботи 152 особи, 27 справ передано до прокуратури та правоохоронних органів.

Спеціалістами Держпродспоживслужби у 2018 році взято участь у розслідуванні 163 спалахів гострих кишкових інфекцій, у тому числі 89 (55%) зареєстровано в організованих дитячих колективах, (у 2017 -103), постраждало 819 осіб (2017 – 1323), у т.ч. 752 дитини (2017 – 1228).

Спалахи виникли у:

47 (2017- 51) закладах дошкільної освіти, постраждало 312 дітей;

28 (2017- 34) закладах загальної середньої освіти, постраждало 241 дитина;

10 закладах оздоровлення/відпочинку, постраждало 159 дітей (2017-198);

2-х закладах інтернатного типу, постраждало 31 дитина (2017-16);

2 вищих навчальних закладах I-II рівня акредитації, постраждало 9 дітей (2017- 43).

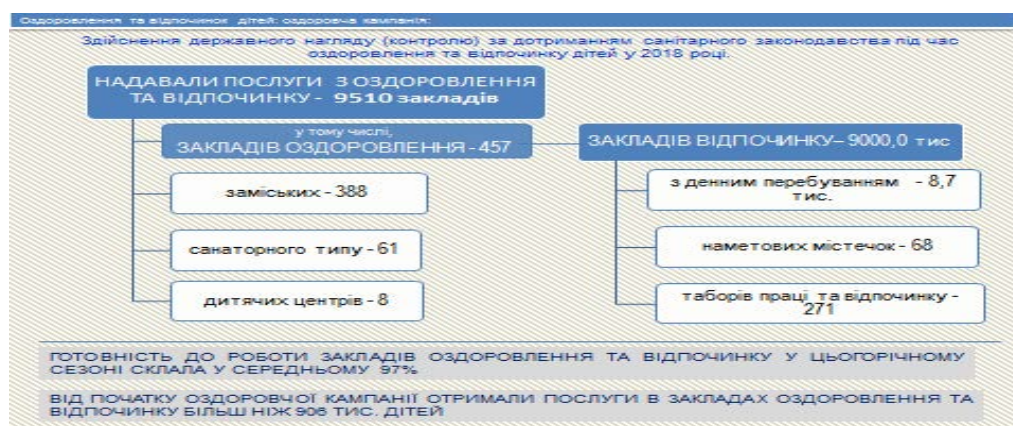
Спалахи в дитячих організованих колективах виникли на всіх адміністративних територіях, крім Волинської та Закарпатської областей, найбільша кількість їх у Одеській області –21, Донецькій і Запорізькій по 8, Черкаській області – 6.

В етіологічній структурі спалахів захворювань на гострі кишкові інфекції в дитячих організованих колективах на першому місці - спалахи вірусної етіології – 42, на другому – вірусний гепатит А (16), спалахів

викликаних іншими бактеріальними збудниками-13, спалахів сальмонельозу - 6, шигельозом - 1. Причину виникнення 11 спалахів на гострі кишкові інфекції не встановлено (12%).

Здійснення державного нагляду (контролю) за дотриманням санітарного законодавства під час оздоровлення та відпочинку дітей у 2018 році.

За даними територіальних органів Держпродспоживслужби влітку 2018 року надавали послуги з оздоровлення та відпочинку більш ніж 9,5 тис. (9510) закладів оздоровлення та відпочинку, у тому числі 457 (2017 - 409) закладів оздоровлення (заміських – 388, санаторного типу – 61, дитячих центрів - 8) та більш ніж 9,0 тис. (2017 – 8,8 тис.) закладів відпочинку (8,7 тис. – з денним перебуванням, 68 - наметових містечок, 271 - табір праці та відпочинку).

Готовність до роботи закладів оздоровлення в минулий оздоровчий сезон склала в середньому по Україні 98,5 % (2017 – 97,2 %), відпочинку – 96,7 % (2017 – 96,1 %). Найменший відсоток виконання планів-завдань закладів відпочинку був у Івано-Франківській – 80 % та Кіровоградській – 85 % областях.

Від початку оздоровчої кампанії отримали послуги в закладах оздоровлення та відпочинку більш ніж 906 тис. дітей (906689), у тому числі у закладах оздоровлення – 256 тис. дітей, у закладах відпочинку – 650 тис. дітей (2017 – 900 тис.). Разом з тим, залишається актуальною проблема якості надання послуг оздоровлення. Через скорочення тривалості змін (менше 21-24 днів), оздоровчі заклади для дітей перетворюються у заклади відпочинку, у яких неможливо досягти оздоровчого ефекту для більшості дітей. Так, у 2018 році працювали впродовж зміни 21 добу і більше 276 (60 %) закладів оздоровлення (2017 – 306 – 63 %), в яких перебувало майже 139 тис. дітей. Таким чином, лише 15 % дітей отримали якісні оздоровчі послуги.

З початку оздоровчої кампанії посадовими особами територіальних органів Держпродспоживслужби взято участь у проведенні 11,4 тис.

обстежень дотримання вимог санітарного законодавства (2017 – 10,6 тис.) у закладах оздоровлення та відпочинку дітей.

Оздоровлення та відпочинок дітей: проведені заходи

ПОРУШЕННЯ ВИМОГ САНІТАРНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

	2017	2018
взято участь у обстеженнях (перевірках) закладів	10,6 тис.	11,4 тис.
кількість виявлених порушень	2220	2952 (25%) <small>ПОРУШЕННЯ ВИМОГ САНІТАРНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ВСТАНОВЛЕНО У КОЖНОМУ ЧЕТВЕРТОМУ ЗАКЛАДІ</small>
відкрито закладів без погодження із ДПСС	10	45
закладів оздоровлення/відпочинку не відкривлось через заборону ДПСС	12	25 <small>ПІСЛЯ УСУНЕННЯ ПОРУШЕНЬ ТАБОРІВ ВІДНОВИЛИ ФУНКЦІОНУВАННЯ</small>

Порушення вимог санітарного законодавства встановлено у кожному четвертому закладі - 2952 (25 %) , що більше, ніж у 2017 році – 20 %. Найвищий відсоток порушень виявлено у Кіровоградській – 52 % та Хмельницькій – 47 % областях.

Порушення, встановлені під час обстежень закладів, стосувались невідповідності питної води вимогам санітарних правил за санітарно-хімічними та бактеріологічними показниками, показників безпеки харчування, відсутності погодженого примірного меню та постачальників продуктів харчування, не проведення дезінфекційних заходів, не закінчення ремонтних робіт, несправності або недостатності холодильного та технологічного обладнання харчоблоків, несвоєчасного проходження періодичних профілактичних медичних оглядів працівників, наявності носіїв збудників інфекційних хвороб серед персоналу харчоблоків, відкриття закладів без погодження з Держпродспоживслужбою, що призвело до виникнення епідемічних ускладнень.

Встановлено недостатній контроль за організацією харчування дітей, зокрема: відсутність контролю за організацією та якістю харчування з боку медпрацівників і власників закладів, відсутність гігієнічних знань персоналу щодо дотримання санітарних правил, недотримання санітарно-гігієнічного та протиепідемічного режимів на харчоблоках, порушення поточності виробничих процесів, порушення технології приготування страв, використання заборонених у закладах оздоровлення харчових продуктів, порушення організації питного режиму, недотримання двотижневого перспективного меню, порушення правил зберігання харчових продуктів та добових проб, відсутність документів, що засвідчують якість і безпеку харчових продуктів, використання пластмасового посуду багаторазового використання, недостатня кількість посуду, мийних та дезінфекційних засобів та ін. (Донецька, Житомирська, Запорізька, Волинська, Кіровоградська, Одеська, Чернівецька, Чернігівська області).

Перед початком оздоровчої кампанії не відкривлось через заборону територіальних органів Держпродспоживслужби 25 (2017 – 12) закладів

оздоровлення/відпочинку через невідповідність вимогам санітарного законодавства, з них, після усунення порушень 4 табори з денним перебуванням в Черкаській області та 3 табори в Житомирській області розпочали свою роботу.

Без погодження із Держпродспоживслужбою було відкрито 45 (2017 – 10) закладів оздоровлення/відпочинку у Одеській, Київській, Донецькій, Львівській, Івано-Франківській, Сумській та Херсонській областях. Наприклад, у Одеській області відкрились без погодження 36 закладів: 34 заклади відпочинку з денним перебуванням дітей та 2 заміських заклади оздоровлення.

Стан матеріально-технічної бази в оздоровчих закладах з року в рік не змінюється на краще. Так, не мали централізованого або локального каналізування (каналізовані на вигріб) 185 (40 %) закладів оздоровлення та 3698 (41 %) закладів відпочинку, працювали на привозній воді – 20 (3,7 %) закладів оздоровлення (Запорізька, Миколаївська, Одеська, Полтавська, Харківська та Херсонська області) та 265 (3,0 %) закладів відпочинку. Без гарячого водопостачання працювали 88 (1 %) закладів відпочинку.

Відповідно до розділу 13 ДСанПіН 5.5.5.23-99 «Улаштування, утримання і організація режиму діяльності дитячих оздоровчих закладів» під час оцінки ефективності оздоровлення аналізується: фізичний розвиток дитини, деякі показники функціонального стану організму, рівень фізичної підготовленості, захворюваність під час перебування у таборі. За інформацією територіальних органів Держпродспоживслужби аналіз оцінки ефективності проводився у закладах оздоровлення Вінницької, Житомирської, Запорізької, та Харківської областей.

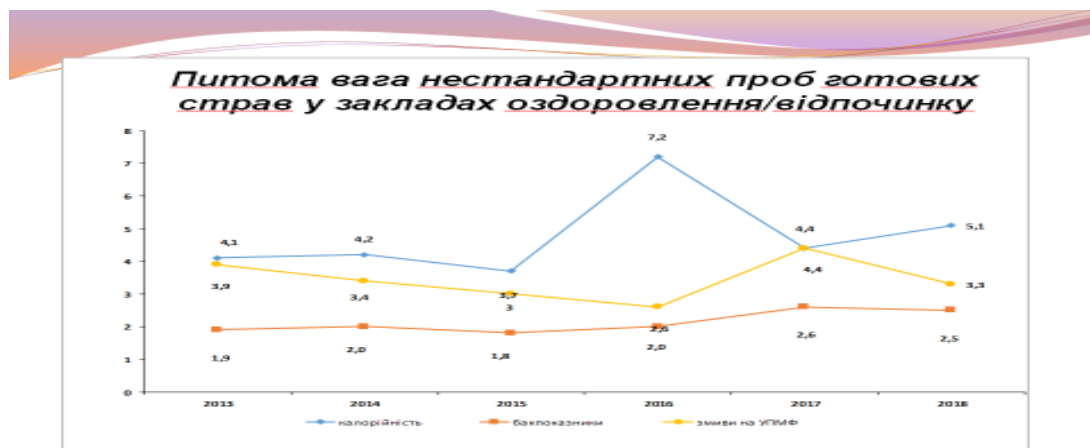
Організація харчування більшості закладів оздоровлення та відпочинку (96 %) проводилась на базі власних харчоблоків, решта закладів організували харчування або на базі орендованих харчоблоків (311 – 3,2 %), або за рахунок привозного харчування (67 – 0,7 %). Не відповідали вимогам санітарного законодавства 2921 харчоблок (32 %), що на рівні минулого року (33 %). Мали недостатню площу та набір приміщень 396 закладів, на 16 харчоблоках була відсутня проточна холодна вода, на 19 харчоблоках відсутня гаряча проточна вода, каналізовані на вигріб – 3578 (39 %) харчоблоків, не вистачало технологічного обладнання на 69 харчоблоках, холодильного – на 18 харчоблоках.

Норми харчування практично виконувалися і в середньому складали у закладах оздоровлення – 98,0 %, а у закладах відпочинку на базі загальноосвітніх навчальних закладів в середньому по країні норми виконувалися на 87 %.

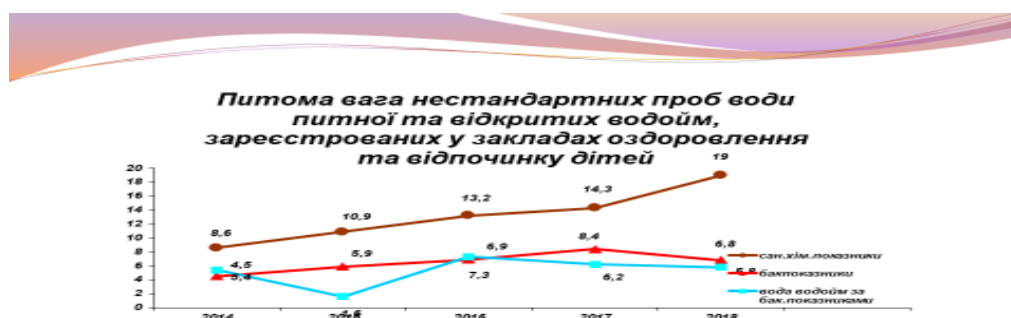
Найнижчий відсоток виконання норм харчування у закладах відпочинку виявлено у Запорізькій області – 74 %, Харківській від 47 до 88 %. Наприклад, у Сумській області виконання норм харчування в закладах оздоровлення становило по молоку – на 85 %, по яйцям – на 91 %; у таборах праці і відпочинку по молоку – на 72 %, сиру твердому – на 87 %, по рибі – на 84 %, яйцям – на 80 %; у наметових містечках по молоку – на 89 %, сиру

кисломолочному – на 33 %, по рибі – на 80 %, яйцям – на 33 %; у пришкільних таборах по молоку – на 61 %, сиру твердому – на 84 %, кисломолочному – 73 %, по рибі – на 81 %, м'ясу – на 84 %, яйцям – на 67 %.

За даними лабораторних досліджень, відхилення по калорійності від меню-розкладів зареєстровано у 5,1 % (2017 - 4,4 %) проб, бактеріологічне забруднення готових страв встановлено у 2,5 % (2017 - 2,6 %) проб, питома вага позитивних змивів на умовно патогенну мікрофлору з обладнання, інвентарю, рук та санітарного одягу кухарів закладів оздоровлення становила 3,3 % (2017 – 4,4%).

З метою оцінки якості питної води проведено 19,7 тис. (2017 – 20,8 тис.) досліджень проб питної води за бактеріологічними та за санітарно-хімічними показниками, з них показник відхилень за бактеріологічними показниками склав 6, 8%, за хімічними показниками – 19 %; досліджено 830 проб води відкритих водойм за бактеріологічними показниками, з них показник відхилень склав 5,8 %.

З метою приведення закладів оздоровлення та відпочинку до відповідних вимог посадовими особами Держпродспоживслужби надано 1410 приписів та 35 розпоряджень керівникам закладів, накладено 23 штрафи, відсторонено від роботи 27 працівників, що не пройшли періодичний профілактичний медичний огляд, надіслано 10 інформацій про порушення вимог санітарного законодавства до правоохоронних органів у Запорізькій, Донецькій, Закарпатській, Івано-Франківській, Київській,

Чернівецькій та Херсонській областях, передано до прокуратури та правоохоронних органів 6 матеріалів у Івано-Франківській, Київській, Чернігівській та Львівській областях, діяльність одного закладу призупинено за рішенням суду у Київській області.

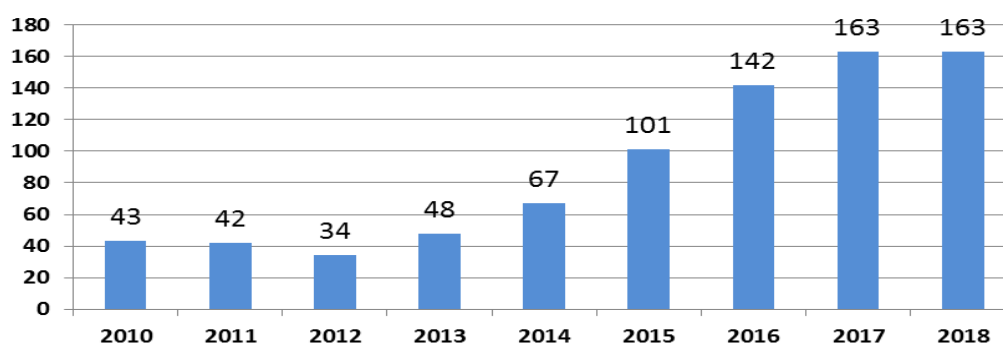

З метою підвищення санітарно-освітніх знань персоналу закладів освіти та закладів оздоровлення/відпочинку було проведено 3137 лекцій, 49476 бесід, підготовлено 1514 статей до преси, 276 виступи по радіо та 186 по телебаченню. Спільно з управліннями охорони здоров'я, освіти і науки, у справах сім'ї і молоді з метою збереження здоров'я та формування здорового способу життя серед дітей проведено 2417 нарад, 1200 семінарів та 391 колегію, за результатами яких підготовлено 544 накази та 444 розпорядження.

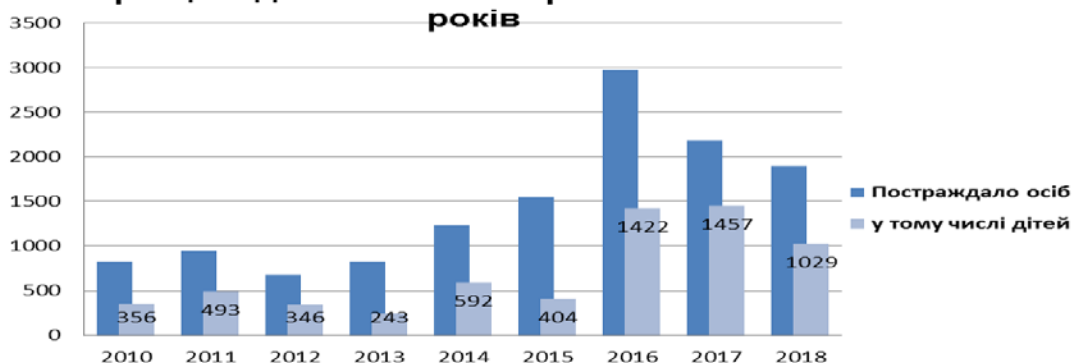
Епідемічна ситуація

У 2018 році спеціалісти Держпродспоживслужби взяли участь у розслідуванні 163 спалахів гострих кишкових інфекційних захворювань, під час яких захворіло 1899 осіб, у тому числі 1029 дітей (66,8 %), що по кількості спалахів знаходиться на рівні минулого року (у 2018 захворіло 2180 осіб, у тому числі 1457 дітей (54,2 %)).

Кількість спалахів гострих кишкових інфекцій (2010-2018 рр.)

Динаміка захворюваності на гострі кишкові інфекції під час спалахів протягом 2010-2018 років

Спалахи реєструвались майже на всіх адміністративних територіях, за виключенням Закарпатської області. Найбільша кількість спалахів, як і в 2017 році, зареєстрована в Одеській області (32). Значна кількість спалахів, у порівнянні з іншими областями, спостерігається у Львівській області (17), Запорізькій області (10), Вінницькій та Донецькій областях (9). Не більше 10-ти спалахів зареєстровано у м. Києві (8), Дніпропетровській та Київській (7), Волинській, Миколаївській та Черкаській (6), Кіровоградській, Рівненській, Тернопільській та Харківській (5), Івано-Франківській, Полтавській та Чернівецькій (4), Житомирській, Хмельницькій та Чернігівській по 3, Луганській та Херсонській (2) та Сумській області (1).

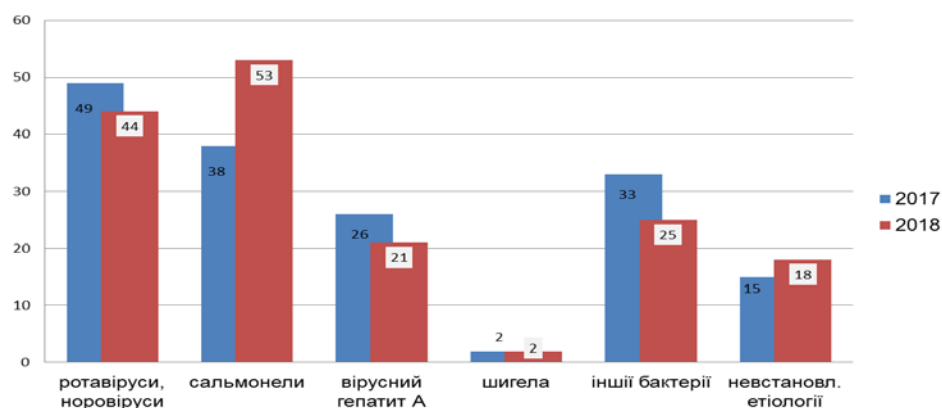
Епідагляд за інфекційними захворюваннями: спалахи

РОЗПОДІЛ СПАЛАХІВ У РОЗРІЗІ АДМІНІСТРАТИВНИХ ТЕРИТОРІЙ

У 2018 році змінилася етіологічна структура спалахів, так у 2017 році на першому місці були спалахи вірусної етіології (рота, норовіруси) – 49 (30,1%), то у 2018 році збільшилась кількість спалахів, які викликані сальмонелами – 53 (32,5%) проти 38 спалахів у попередньому році), спалахів вірусної етіології зареєстровано 44 (27%). За 2018 рік іншими бактеріальними збудниками викликані 25 (15,3%) спалахів, проти 33 (20,2%) у 2017 році, вірусами гепатиту А – 21 (12,9%) проти 26 (16%)

спалахів, 2 спалахи викликано шигеллами, що на рівні попереднього року. У 18 випадках збудника не встановлено (11%).

Виникнення спалахів гострих кишкових інфекційних захворювань, пов'язане у більшості випадків з об'єктами, що мають важливе соціальне значення, зокрема навчальними закладами, закладами оздоровлення та відпочинку для дітей, об'єктами водопостачання, закладами громадського харчування тощо.

Найбільша кількість спалахів зареєстровано в організованих дитячих колективах, проте слід відмітити, що їх кількість дещо зменшилась, зокрема зареєстровано 89 спалахів, що складає 54,6% від загальної кількості спалахів, при яких постраждало 819 осіб, у тому числі 752 дитини проти 103 спалахів (63%) у 2017 році (1323 особи, у тому числі 1228).

Епідагляд за інфекційними захворюваннями: спалахи

РОЗПОДІЛ СПАЛАХІВ ЗА МІСЦЕМ ВИНИКНЕННЯ

найбільша кількість спалахів зареєстровано в організованих дитячих колективах, проте їх кількість у порівнянні з минулим роком дещо зменшилась – 89 спалахів (54,6%), захворіло 819 осіб, у тому числі 752 дитини проти 103 спалахів (63%) із загальною кількістю постраждалих 1323 особи, у тому числі 1228.

збільшилась кількість спалахів, які пов'язані з об'єктами ресторанного господарства та торгівлі – зареєстровано 51 спалах (захворіло 743 особи, у тому числі 138 дітей (18,6 %) проти 34 спалахів у 2017 році з загальною кількістю захворілих 486 осіб, у тому числі 81 дитина (16,7 %).

У 2018 році збільшилась кількість спалахів, які пов'язані з об'єктами ресторанного господарства та торгівлі, зареєстровано 51 спалах гострих кишкових інфекцій, захворілих 743 особи, у тому числі 138 дітей (18,6 %) проти 34 спалахів у 2017 році (захворіло 486 осіб), у тому числі 81 дитина (16,7 %).

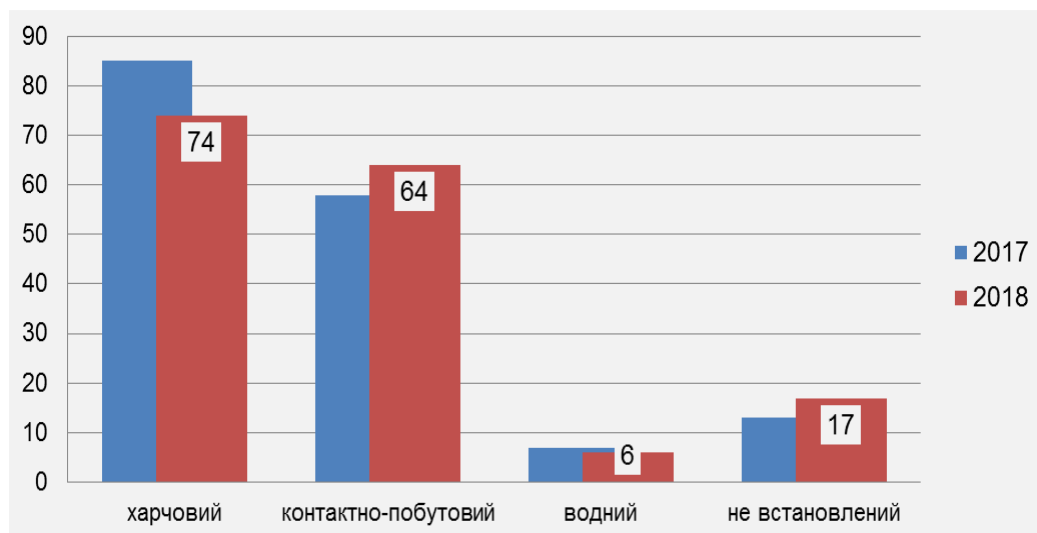
Серед населення у побуті зареєстровано 23 спалахи, під час яких постраждало 337 осіб, з них 139 дітей (41, 2%) проти 26 спалахів у 2017 році, під час яких постраждало 371 особи, з них 148 дітей (39%).

Передача збудників інфекції найчастіше відбувалася харчовим 74 (45,4%) та контактано-побутовим шляхами 64 (39,3%). Сприяли виникненню

захворюванням на кишкові інфекції такі фактори передачі збудника, як забруднені руки, посуд, предмети побуту (несвоєчасно ізольовані хворі (носії), як серед персоналу та і дітей а також порушення санітарно-гігієнічного та протиепідемічного режимів, правил особистої гігієни дітьми.

Забруднена вода стала причиною при 6 спалахах, у тому числі один був пов'язаний із водою відкритих водоймищ (постраждало 220 осіб, з них 121 дитина) проти 7-ми спалахів у 2017 році (295 осіб, з них 151 дитина).

Причини та фактори передачі не встановлено при 17 спалахах (10,4%).

Фахівців Держпродспоживслужби та лабораторного центру для проведення розслідування на 2 об'єкта, а саме міні-готель «Скеля» та готель «Соколине гніздо», що здійснюють свою діяльність у Львівській області не було допущено.

З метою встановлення причин і умов виникнення спалахів спеціалістами територіальних органів Держпродспоживслужби проведено відповідні санітарно-епідеміологічні розслідування всіх випадків.

У ході проведених розслідувань встановлено, що основними причинами, які сприяли виникненню спалахів стали:

грубі порушення санітарного законодавства, зокрема недостатній набір та площа приміщень харчоблоків, порушення поточності виробничих процесів приготування їжі, не дотримання товарного сусідства при зберіганні харчових продуктів, технології приготування страв, термінів та температурного режиму при зберіганні сировини та готової продукції, дезінфекційного режиму, недостатність або несправність технологічного обладнання, яке використовується для сирової та готової продукції, відсутнє маркування розроблювального та прибирального інвентарю, кухонного посуду, допуск до роботи працівників без медичних оглядів або відсутність особових медичних книжок у окремих працівників, порушення правил особистої гігієни особами, які брали участь у приготуванні страв. Відсутність супровідних документів на частину продукції, використання для приготування страв продуктів невідомого походження (під час

перевірок були відсутні документи на продукцію або були сфальсифіковані).

Спеціалістами територіальних органів Держпродспоживслужби у 2018 році розслідувано 81 випадок захворювання на ботулізм (постраждало 92 особи, у тому числі зареєстровано 46 випадків (55 постраждалих) пов'язано із вживанням рибних продуктів. У 2017 році було розслідувано 88 випадків захворювань на ботулізм (постраждало 102 випадки), серед яких 58 пов'язано із вживанням рибних продуктів, у тому числі 29 випадків з промисловим виробництвом.

У 2018 році більша частина рибною продукції, з якою пов'язані захворювання, була приготована самостійно або придбана у невідомих осіб в місцях стихійної торгівлі. Крім того, зареєстровано 15 випадків ботулізму (постраждала 21 особа), пов'язаних із рибною продукцією, яку придбано в магазинах та на офіційних ринках. За результатами розслідування цих випадків походження рибної продукції вдалося встановлено лише у 4-х випадках, в інших випадках документи на продукцію не представлено або сфальсифіковано.

Серед 7-ми летальних випадків 6 пов'язано із продукцією непромислового виробництва та в одному випадку рибну продукцію придбано в магазині, виробника встановити не вдалося.

У зв'язку із реєстрацією спалахів та харчових отруєнь фахівці територіальних органів Держпродспоживслужби брали участь у їх розслідуванні та вживали відповідні заходи реагування.

У зв'язку із порушеннями, встановлених при розслідуванні спалахів та харчових отруєнь, відповідно до розпоряджень територіальних органів Держпродспоживслужби, рішень місцевих органів виконавчої влади та керівників об'єктів тимчасово призупинялось функціонування 95 об'єктів, складено 90 протоколів про накладання штрафів, вилучено з реалізації близько 670 кг небезпечної продукції, притягнуто до дисциплінарної відповідальності 16 посадових особи, відсторонено від роботи 53 працівника. Керівникам об'єктів надано 270 приписів, пропозиції,

розпорядження щодо усунення виявлених порушень, встановлено контроль за їх виконанням.

За ініціативи територіальних органів Держпродспоживслужби питання щодо виникнення спалахів розглядалося на 61 засіданні комісії з питань техногенно - екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій, нарадах державних адміністрацій. Держпродспоживслужбою забезпечено проведення роз'яснювальної та просвітницької роботи із висвітленням на офіційних веб-сайтах Держпродспоживслужби та її територіальних органів інформації щодо вжитих заходів реагування з наданням інтерв'ю та коментарів працівниками та керівництвом Держпродспоживслужби на центральних та місцевих телеканалах.

У зв'язку з тим, що у літній період спостерігалася неблагополучна епідемічна ситуація щодо захворюваності на гострі кишкові інфекції та харчові отруєння, у тому числі пов'язаної із вживанням їжі швидкого приготування та з метою недопущення ускладнення епідеміологічної ситуації Головою Держпродспоживслужби було видано доручення від 06.08.2018 № 601-06-6/29 щодо проведення перевірок операторів ринку харчових продуктів та у разі виявлення невідповідності або появи обґрунтованої підозри щодо невідповідності вживати відповідні заходи реагування.

Керівниками територіальних органів Держпродспоживслужби в регіонах видано накази щодо попередження епідемічних ускладнень та ініційовано перед органами місцевого самоврядування створення робочих груп із залученням зацікавлених служб та відомств щодо проведення моніторингу та обстеження місць продажу харчових продуктів, недопущення реалізації продуктів харчування у невстановлених місцях. До обстежень, в частині випадків, залучались представники поліції та міграційної служби.

За інформацією територіальних органів було обстежено біля 4 тисяч місць продажу харчових продуктів, майже у третині - реалізація продуктів здійснювалась з порушенням вимог законодавства. Після проведення моніторингових обстежень, фахівцями Держпродспоживслужби приймалось рішення про здійснення позапланових перевірок тих операторів ринку, діяльність яких могла призвести до ускладнення епідситуації.

Під час перевірок найчастіше виявлялись наступні порушення: не проведена державна реєстрація операторів ринку; відсутність проточної гарячої та холодної води, системи водовідведення; незадовільний санітарно-технічний стан приміщень; не дотримувався температурний режим при зберіганні продуктів; для виготовлення страв використовувались продукти харчування (сировина) невідомого походження, без супровідних документів; не дотримувався дезрежим, відсутні дезінфекційні засоби; не створювались умови для дотримання правил особистої гігієни, миття та обробки рук, інвентарю, тари; до роботи з продуктами харчування допускалися особи без особових медичних книжок тощо.

За порушення, встановленні під час проведених рейдових перевірок, притягнуто до адміністративної відповідальності 95 осіб, працівниками поліції за статтями 156,160 КУпАП (порушення правил торгівлі, торгівля з рук у невстановлених місцях) – 414 осіб, винесено 137 приписів щодо усунення порушень, призупинено діяльність 182 об'єктів, за рішенням власників тимчасово призупинили свою діяльність 89 суб'єктів господарювання, вилучено з обігу 1939,517 кг харчових продуктів. У разі встановлення порушень законодавства суб'єктам господарювання надано відповідні пропозиції, відсторонено від роботи працівників для проходження профілактичних медичних оглядів та проведено роз'яснювальну роботу

За результатами аналізу санітарно-епідемічної ситуації на адресу обласних державних адміністрацій, профільних департаментів, управлінь, міських та районних адміністрацій, територіальних підрозділів Національної поліції направлені відповідні інформаційні листи з наданням конкретних пропозицій щодо недопущення ускладнення епідситуації.

З питань забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення за ініціативою головних управлінь Держпродспоживслужби проведено 132 засідання регіональних та місцевих комісій з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій.

Серед населення та суб'єктів господарювання постійно проводилась санітарно-освітня та роз'яснювальна робота по профілактиці гострих кишкових інфекційних захворювань та харчових отруєнь, розповсюджувались пам'ятки та листівки з цих питань. Прес-релізи по профілактиці кишкових інфекцій та харчових отруєнь розміщені на сайтах Держпродспоживслужби та територіальних органів. Фахівці Держпродспоживслужби брали участь у теле- та радіовиступах з цих питань на центральних та місцевих каналах (понад 10 тис.).